

ΣΕΛ-ΒΓ-

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΕΞ ΑΡΓΟΥΣ

~~ορφανή~~

ΔΗΜΟΤΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΚΑΛΥΒΙΩΝ
ΔΗΜΟΣ
ΣΑΡΟΝΙΚΟΥ

.....

1990-1991

THEORY

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΕΞ ΑΡΙΟΥΣ

ΥΠΟ ΛΑ. Ξ. ΠΕΤΕΟΥ - ΜΕΣΟΓΙΩΤΟΥ

I

Τὸ δημοσιευόμενον ἑνταῦθα ἐπίγραφον τεράχιον (πίκ. 1) ὅν εἶνα γνωστόν, ἀπὸ τοῦ ἀκριβέστερον προέρχεται, κατὰ πληρωρίαν τοῦ φύλακος τῶν ἀρχαιοτήτων Ἀργους Ε. Δοράμλη εἶχε παραδοθῇ εἰς τὸν ἀποθανόντα Ἐφορον Μιχ. Πιττίδην ὑπὸ χωρικοῦ ἐκ τῶν παρακειμένων εἰς τὸ Ἡραῖον χωρίων, πιθανῶς τοῦ Χώνικα, εὐρετέν ἐντὸς χειρᾶρρου. Τὴν ἐκ τοῦ Ἡραίου προ- ἐλευσίν του καθίστα ἄλλως μεραίαν τὸ εἶδος τοῦ λίθου καὶ πρὸ παντός τὸ περιεχόμενον τῆς ἐπιγραφῆς, ὡς θὰ γίνῃ φανερόν καὶ ἐκ τῆς κατωτέρω ἀναπτύξεως. Ἡ δὲ ἐπὶκειται ἐν τῇ ἀ- ραιολογικῇ Συλλογῇ Ἀργους ἀποσπασμένον.

Εἶναι τεράχιον στήλης ὀρθογωνικὸν τετραγωνίζον- μόνον εἰς τὴν δεξιάν πλαγίαν πλευράν, ὅπου ὅμως εὐρεῖται ἀ- ποσχίσεις, ἐκτεινόμεναι ἐκ τοῦ κρασπέδου ταύτης πρὸς τὴν ἐπι- γραφὸν ἐπιφάνειαν, ἔχουν ἀρκετὰ γράμματα ἐξαφανίσαι. Ἡ ὀ- πισθία ὄψις ἀνώματος, σφυροτυπῆς ἢ ἐμπροσθία καλῇ, ὡς συ- νήθως. Λίθος εἶναι ὁ γνωστός καὶ ἐκ τῶν ἄλλων ἐπιγραφῶν τοῦ Ἡραίου σκληρὸς φαιότερος τιτανόλιθος μέσσειας λευκᾶς φλέ- ρας 0,43 μ., μέγιστον πλάτ. ὁμοίως καὶ πάχ. 0,165. Τὰ γράμματα, μέμετρίαν ἐπιμέλειαν χαρασμένα, ἔχουν ὕψ. 0,006 0,011 μ. φέρουν ἐλαφρὰς ἀκρεμόνας, ἀλλ' ὅχι πάντοτε. τὸ Σ. οὐ- τε τελείως λοξογράμμον οὔτε ὀριζοντιόγραμμον εἶναι. τὴ δὲ

1. Τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων εἶναι αἰσθητῶς παλαιότερον τῆς δη- μοσιευθείσης ὑπὸ τοῦ Walter ἐν O'lte u. Jh., 14 (1911).

(ἐκφράζον
ἀκριβέστερον
ἢ ἀπὸ τῆς 1)

ἄλλοτε ἔχει τὴν διασφαλῆ γραμμὴν εἰθεΐαν καὶ ἄλλοτε το-
ξοειδῆ. Ἐκ τῆς ἐν γένει μορφῆς τῶν γραμμάτων δὲν δύναται
νὰ κατέλθῃ ἡ ἐπιγραφὴ κατὰ τῶν μέσων τοῦ Β' π.Χ. αἰῶνος ¹
ἢ διάστιχος ἀπόστασις ποικίλει, ὅχι μεγαλυτέρα τῶν 0,006μ,
ὁμοίως καὶ ἡ διαγράμματος, κυμαινομένη μεταξύ 0,003-0,004.

Τὸ ἀρχικόν πλάτος τῆς στήλης δὲν εἶναι εὐκόλον
νὰ ὀριεθῇ ἐπακριβῶς. Τὴν πρὸς τοῦτο βάσιν, κατὰ προσέγγι-
σιν πάντοτε, παρέχουν οἱ τετρατιζόμενοι κανονικῶς μέχρι τοῦ
πέρατος τοῦ λίθου στίχοι 13 - 18. Εἰς τὴν φάσιν τοῦ 16-^{ου}
π.Χ. θὰ ἐσυνεχίζετο βεβαίως τὸ ὄνομα Φιλοκρα/Ze —, μέ-
τὸ ὁποῖον τελειώνει ὁ προηγούμενος στίχος, ἀπὸ τοῦ πέρατος
δὲ τῆς συνεχείας ταύτης μέχρι τῶν σωζομένων γραμμάτων — ου
εἶναι ἐπόμενον. ¹ Νὰ ὑπῆρχε, συμφώνως πρὸς τὴν ἐν γένει ὁ-
κονομίαν τῆς ἐπιγραφῆς, 1) τὸ ἑναρθρον πατρωνυμικόν τοῦ ὀ-
νόματος Φιλοκρα/Ze —, 2) ἡ δήλωσις Α' ἢ ἐν Ἀργεῖ Κ,
3) ὄνομα κατ' ὀνομαστικὴν, 4) τὸ συντομογράφημα ΓΑΕ καὶ
5) ὄνομα κατὰ γενικὴν, τοῦ ὁποῖου τὸ τέλος ἀποτελοῦν τὰ
σωθέντα γράμματα — — Ο Χ. καὶ ἐπαναλαμβάνοντο καὶ ἄλλην
μίαν ἀκόμη φοράν τὰ στοιχεῖα ταῦτα, δὲν φαίνεται πιθανόν,
οἷότι τὸ πλάτος τῆς στήλης θ' ἐπ' ἐραίνειν οὕτω ὑπερμετρον.
Ἀνάλογα πρέπει νὰ φαντασθῶμεν καὶ διὰ τοῦς λοιπούς κατα-
νομασθέντας στίχους. Ἡ ὑποθετικὴ, ἀλλ' ἀναγκαία καὶ ἀσφα-
λὴς, ὡς νομίζω, συμπλήρωσις τοῦ 16 - 8 ἀπαιτεῖ χώρον πρὸς

(1)

Beibl. 146 παρακλησίαις ἐπιγραφῆς τοῦ Ἰησοῦ, χρονολογου-
μένης εἰς τὸ τελευταῖον τέταρτον τοῦ Β' π.Χ. αἰ. καὶ πιθανῶς
εἰς τὸ ἔτος 114, ἐξ ἀφορμῆς οὐχὶ τοῦ 27 ἡνώνος, ἀλλὰ τοῦ
θένωνος ὡς εἶναι ἡ ὁρθὴ ἀνάγνωσις τοῦ ἀναφερομένου ἐν τῇ
ἐπιγραφῇ ταύτῃ ὀνόματος. Πρὸς τοῦτου ὁμοῦς ἐκτενεύστερος λόγος
θὰ γίνῃ κατωτέρω.

ἀριστερά τῆς πλακῶς περίπου τόσον, ὅσος εἶναι καί ὁ περιέ-
χων τὰ σωθέντα γράμματα τοῦ στίχου πρὸς δεξιὰ, ἢ κατὰ τι
ὀλιγώτερον. κατὰ ταῦτα ἕκαστος στίχος θά περνεῖχε συνολι-
κῶς περί τὰ 70 γράμματα.

Αἱ εἰς τὸ τέλος βερικῶν στίχων κάθετοι κεραῖαι δηλοῦν, ὅτι
εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο περατοῦνται κανονικῶς καί ὁ λίθος.
τὸ ✓ = κενόν, *vacat*.

II

Στίχ. 2. Πυρίδας καὶ ἐν τῷ καθορισμῷ τῶν ὀρίων Ἐπιδου-
ρίων - Κορινθίων, IG, IV I²
~~10, IV 12~~ 7140, χωρὶς νὰ ἀποκλείεται
καὶ τὸ Εὐ] πυρίδας. Εὐπυρίδης ἐν ἐπιγραφῇ φλιασίας τῶν
ῥωματικῶν χρόνων, 16, IV 449₂ πρβλ. καὶ *Pape, Wörterb³*
μετὰ τὸ ὄνομα ἵχνη τῆς καθέτου γραμμῆς τοῦ συντομογραφι-
κοῦ Γ καὶ τοῦ ἀριστεροῦ ἡμίσεως τοῦ ἐντὸς αὐτοῦ Δ.

Στίχ. 3. Τὸ Π ἐκ τῆς θέσεώς του εἶναι φανερόν, ὅτι ἔχει
τὴν σημασίαν τοῦ κατωτέρω ἐπανελημμένως ἀπαντῶντος ΠΕ.
Ἄγνωστον, ἂν τὸ σχῆμα του ὀφείλεται εἰς πλανερὰν σύγχυσιν
ἐκ τῆς μορφῆς τοῦ πολλάκις ἐπίσης ἀπαντῶντος Α ἢ εἰς
τὴν συνειδητὴν πρόθεσιν τοῦ χαρακτοῦ, ἀφοῦ μάλιστα διὰ τῆς
παραλείψεως τοῦ Ε δέν μειοῦται διόλου ἡ συμμασιολογικὴ δύνα-
μις τοῦ συντομογραφήματος (βλ. κατωτέρω). Ὅμοια εἶναι ἡ
ἀποδοῦς του καὶ εἰς τὸν 4-ον καὶ εἰς τὸν 5-ον στίχον. Εἰς
τοῦ 2-ου δέν ἐρῶθησαν ἵχνη, διὰ νὰ κρίνωμεν - . Ἐφεξῆς ἔχει
τὴν κανονικὴν καὶ γνωστὴν καὶ ἐξ ἄλλων ἐπιγραφῶν τῆς περιο-
χῆς μορφήν ΠΕ, ἐξαιρέσει μόνον τοῦ 6-ου καὶ 9-ου στίχου,
ὅπου τὸ Ε εἶναι ὄχι στρογγύλον, ἀλλ' εὐθύγραμμον, πιθανῶς κα-
τὰ παραπλάνησιν ἐκ τοῦ συχνότατα καὶ ἀνεξαίρετως ἀπαντῶν-
τος ἐν τῇ ἐπιγραφῇ εὐθύγραμμου Ε.

Πρὸ τοῦ Π σώζεται κάτω ὀριζοντία γραμμὴ, ἀνή-
κουσα πιθανώτατα εἰς Σ.

Στίχ. 4. Τὰ ἵχνη τοῦ πρώτου σωζομένου γράμματος φαίνεται
ν' ἀνήκουν εἰς Τ. ῥῆσος: *Pape³* ἐν λέξει *Bechtel, Hist. of*
Personen, 577.

Στίχ. 5. Ἡ πρὸ τοῦ Π κάτω γραμμὴ πιθανῶς λείψανον τοῦ
γράμματος Σ.

φιλοκλήης Ἀρροδίου Ἀργεῖος ἀναφέρεται καί ἐν 16, IV
 12 627 τμηθεῖς κατὰ τὸν Β' π.Χ. αἰ. ὑπὸ τοῦ δήμου Ἐπι-
 δαυρίων. Ἡ παράλειψις τοῦ πατρωνυμικοῦ τοῦ φιλοκλέους
 εἰς τὴν ἡμετέραν ἐπιγραφὴν, καθὼς ἐπίσης ἡ μὴ διάσωσις τοῦ
 ἐπιταφισμένου χαρακτηριστικοῦ συντομογραφικοῦ συμβόλου
 ἐμποδίζει ν' ἀποφανθῶμεν, ἂν πρόκειται περὶ τοῦ αὐτοῦ προσώ-
 που.

Τὸ δεύτερον ὄνομα συνεπλήρωσα ὡς θυληκὸν δεχόμενος
 μᾶλλον, ὅτι πρόκειται περὶ συζυγικοῦ ζεύγους. Διὰ τὴν περι-
 πτωσιν τῶν περισσοτέρων τοῦ ἐνός ἀπελευθερούντων κυρίων

βλ. A. Calderini, *La manomissione e la con-*
dizione dei liberti in Grecia (1908), c. 187

Στίχ. 6. Παραπλήσιον πρὸς τὸ θυληκὸν ὑποκοριστικὸν Δάρειον
 ὑπῆρχε καί εἰς τὸν 13-ον στίχον. Ὅμοιον ὄνομα εἶναι γνω-
 στὸν καὶ ἐξ ἄλλης τοῦ Ἀργεῖος ἐπιγραφῆς παλαιότερων χρόνων,
 BCH, 32(1908) 237 στίχ. 13 καὶ ἄλλα αὐτόθι ὑποκοριζόμε-
 να: Ἀρίστεον (στίχ. 14) καὶ Ὠφέλιον (22),¹ βλ. καὶ εἰς
 τὴν κατωτέρω ἀναδημοσιευομένην ἐπιγραφὴν τοῦ Walter

Ἀΐουσιον (στίχ. 18) καὶ Νικάσιον (21).

Λυκόφρων, εἰς τὴν ἀρχαϊκὴν ἐπιγραφὴν ἀπὸ τοῦ Κουτσοπόδη,
 16, IV 552₅ καὶ ἐπὶ τοῦ ἀπωλεσθέντος ἀναγλύφου τῆς Πυργέ-
 λα² αὐτόθι, 631. πρβλ. καὶ τὸ ὄνομα τῆς ἀργειακῆς φρατρίας
 Λυκοφρονίδας, *Wollgraff*, BCH, 33(1909) 189 καὶ 194
 καὶ *Memnosyne*, 44(1916) 56 ἐξ. Baunack, *Philologus*,
 69(1910) 477 καὶ *R. Acad. Litte.*, (s. 6) 8(1938) 125.

Στίχ. 7. Μναῖς : *Pape*³.

Στίχ. 8. Τὸ Κ. χωρὶς ἐνωτικὴν γραμμὴν μετὰ τῶν γωνιαζο-

1. κακὸς ὁ τονισμὸς τοῦ *Wollgraff* Δαρέον, Ἀρίστεον, Ὠφέλιον

μένων σκελῶν του. Ὅμοίως καί εἰς τοὺς στίχους 20 καὶ 22, ἴσως καί εἰς τὸν 25, ὅπου εἶναι σκελῶδες. Εἰς πάσας τὰς λοιπὰς περιπτώσεις φέρει τὴν γραμμὴν ταύτην τοξοειδῇ ἢ εὐθείαν

Στίχος 9. Τιρασικράτης καὶ ἐν ἐπιγραφῇ ἐκ μεθάνων, 16, IV 855a

Στίχ. 10. " Ἄλλος Ἀπολλώνιος ἐξ' Ἀργους ὁ ἄν ⁵⁸⁷⁶ 16, IV 5876
Νοκοβούλα καὶ ἐν ἐπιγραφῇ Ἑρμιόνης, αὐτόθι 731 III, ⁹.

Μνασίων, αὐτόθι καὶ ἐν 16, IV I² Ind.

Στίχ. 11. Ἴσως ἀνήκουν εἰς Ε τὰ ἴχνη τοῦ πρώτου σωζομένου γράφματος. Ἐπογένης καὶ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ κουτσοπόδη, 16, IV 552. Σωστράτ[α], πρβλ. ^{IV και} 16, IV I² Ind.

Στίχ. 12. Ἐσφαλμένως ἐχαράχθη Ε εἰς τὸ τέλος τοῦ φιλο-
κλέο(ς) καὶ διπλοῦξ Η εἰς τὸ Δαροκράτης.

Στίχ. 13. Τὸ Σωτίων δὲν παρεδόθη ἐκ τῆς Ἀργολίδος ἢ τῶν γειτονικῶν περιοχῶν, οὔτε τὸ Νίκαϊα, ὅπερ ὡς ὄνομα δούλης ἀπαντᾷ ἐπίσης καὶ ἐν Ἀρφίσσῃ, *Bechtel, Histor. Personennamen* 554, πρβλ. καὶ *Pape*³. Γνωστὸν ἐκ τῆς Ἐπιδαύρου τὸ ἀρσενικὸν Νίκαϊος, 16, IV I² Ind.

Στίχ. 14. Μᾶλλον Ω παρά Ο εἶναι τὸ πρῶτον γράμμα.

Οὐσιώδης ἀνωμαλία εἰς τὸν στίχον τοῦτον εἶναι, ὅτι εἰς ὄνομα κατ' ὀνομαστικὴν ἀκολουθεῖ ἄλλο κατὰ γενικὴν, χωρὶς τὴν παρεμβολὴν τοῦ συντομογραφήματος ΙΑΕ, ὡς συμβαίνει εἰς πάσας ἐναξαιρέτως τὰς λοιπὰς περιπτώσεις τὰς διασωθείσας ἐπὶ τοῦ λίθου. Ἐπὶ πλέον δὲν ἐπακολουθεῖ εἰς τὴν γενικὴν ἢ εὐ-
αρθρος κατὰ γενικὴν πατρωνιμικὴ δήλωσις. Φαίνεται, ὅτι ἐκ συγχύσεως ὁ τεχνίτης παρέλειψε τὸ ΙΑΕ καὶ συνέφυρεν ἐν συνεχείᾳ τὰς δύο γενικάς. Τεῖνω ν' ἀσπασθῶ περισσότερον τὴν εἰκασίαν ταύτην παρά τὴν ἀνακύπτουσαν ἐπίσης εὐλογον ὑποψίαν, ὅτι πιθανόν ἐπεδιώχθη ν' ἀπλοποιηθῇ σκοπίμως ὁ φρα-

στικός τύπος διά τῆς παραθέσεως μόνης τῆς ὀνομαστικῆς τοῦ ὀνόματος τοῦ ἀπελευθερωθέντος δούλου, ὡς θ' ἴδωμεν καί κατωτέρω, καί τῆς γενικῆς, τοῦ ὀνόματος τοῦ ἀπελευθερώσαντος κυρίου του, χωρίς τὴν προσθήκην τοῦ πατρωνυμικοῦ. Ἀληθῶς τοιαύτη μεμονωμένη σκόπιμος ἀξαίρεσις, ἥτις καταργεῖ τὴν ὁμοιομορφίαν καί τὴν λεκτικὴν τάξιν ἐν τῇ ἐπιγραφῇ, φαίνεται καί ἐκ πρώτης ὁψεως δυσκολοπαράδεκτος.

Ἰάσωνα, ἀπελεύθερου κάποιου καλλίκωνος γνωρίζομεν καί ἐκ τοῦ Ἀσκληιδίου τῆς Ἐπιδαύρου, 16, IV I² 357. Τὸ ὄνομα καί τῆς ἄλλης ἀναθηματικῆς ἐπιγραφῆς, αὐτόθι, 227.

Ἐπικράτεια, ἐξ Ἀργους γνωστόν τό ἀρσενικόν Ἐπικράτης,
16 IV 618 II₇, ἐκ τοῦ Ἡραίου δέ τό ἐλλιπές Ἐπικρα [τε--,
αὐτόθι, 529 .

Στίχ. 15. ¹⁷ Εὐκράτεια καί εἰς ἄλλας τοῦ Ἀργους ἐπιγραφάς,
16, IV 575¹ BCH, 32 (1908) 237 στίχ. 16 καί 17, ὁμοίως καί
τό ἀρσενικόν Εὐκράτης 16, IV 589² .

Φιλοκρα [τε -- , τό θηλυκόν Φιλοκράτεια ὡς ὄνομα ἀπελευ-
θερούσης ἐξ ἐπιγραφῆς τοῦ Ἡραίου, 16, IV 529¹⁹ Φιλοκράτης
δέ καί ἐν ἀναθηρατικῇ ἐπιγραφῇ εἰς τόν Ἀπόλλωνα ἐξ Ἀργους,
BCH, 33 (1909) 172 στίχ. 3.

Ἀπό τό ἐν Ἀργεὶ παρελείφθη τό Ρ.

Στίχ. 17. Θ]εανίό, ραρε³ καί Bechtel, ἐν Θ³ ἀνωτ. 570.

Ἡλιοδωρος, ἐκ τῆς ἀργείας προσωπογραφίας ἄλλος γνωστός ὁ
ἐν 16, IV 591³

Στίχ. 19. Θεοδορία, ἀπαντᾷ καί εἰς τὴν γνωστὴν καί εἰς τὴν
γνωστὴν ἀπελευθερικὴν ἐπιγραφὴν τοῦ Ἡραίου, 16, IV 530¹⁴,
πρβλ. καί BCH, 33 (1909) 183 καί Phil, 60 (1910) 467.

Στίχ. 20 εἰς τό ἄρθρον Τ Ο Υ παρελήφθη τό Υ.

Ἀρίστων καί εἰς τὴν ἐν 16, IV 629 ἀργείων ἐπιγραφὴν.

Στίχ. 21. Ἐν ἀρχῇ διεσώθη τό δεξιόν πέρας εἰς ἄνω κεραίας
τοῦ Τ.

Στράτων, ἐν 16, IV ind.

Παντίας, ραρε³ . ἐν Ἀσκληπιείῳ καί Τροιζηνίᾳ πάντας ,
16, IV 527 B22 καί IV 16⁸ 488, πρβλ. ἐπίσης τό Παντιάδας, ὄνο-
μα γένους ἐκ Τροιζήνος, 16, IV 757-32 καί Παντ[χ]ιδας ἐν
τῇ ἡαυτέρῳ ἀναδημοσιευομένῃ ἐπιγραφῇ τοῦ Ἡραίου στίχ. 8.
Τό Ἀντίας ἐν τῇ ἀρχαϊκῇ ἐπιγραφῇ τῶν Μυκηνῶν, 16, IV 492
καί ἐν ραρε³ .

1. Εἰς τοὺς Indices ἐσφαλμένως : 574.

Ἀντίμαχος Ἀργεῖος ἀναφέρεται ὡς ἐργώνης τοῦ ἐν Ἐπι-
δαύρῳ ναοῦ τοῦ Ἀθληπιοῦ, **16, IV 1² 1027** καὶ **41**.

Στίχ. 22. Σωπάτρα καὶ ἐξ ἐπιγραφῆς Ἑρμιόνης **16, IV 731**
II₅ ἐπίσης Σωπα[τρ] - ὡς ὄνομα ἀπελευθεροῦντος προσώπου ἐν
ἐπιγραφῇ τοῦ Ἡραίου, **16, IV 529₁₁**.

Ἀγαλίδας, ἐν ἄντρῳ τῆς κυλλήνης ἀναγινώσκεται ὑπὸ τοῦ
Hiller μεταξύ ἄλλων ὀνομάτων καὶ Ἀγαλίδας, **16, V 2 362**.
Ἐκ τ' ἐγείας ἔχομεν Ἀγαλλίας, αὐτόθι, **41₄₉**, βλ. τὸ ὄνομα
καὶ ἐν **Pape³**, ὅπου ἐπίσης καὶ Ἀγαλλίς.

Στίχ. 23. (εἰς τὸ πρῶτον ὄνομα ἐσφαλμένως N. ἀντί M.
Λαμοσθένεια Νικο[μ] - - ἀναφέρεται καὶ εἰς τὴν ἐν **16, IV**
529 ἐπιγραφὴν, ἀλλ' ὅμως εἶνα ἄσχετος πρὸς τὴν ἐνταῦθα.

Στίχ. 24. Σωίκρατος, κατὰ τὴν συνήθη ἐν τῇ ἀργολικῇ διαλέ-
κτῳ ἐξασθένωσιν τοῦ **σ** τὴν φθάνουσαν μέχρι τοῦ β' π.χ. αἰ.,
Bechtel, Griech. Dialekt, II 462 ἐξ - Εἰς τὸ ἐν τέλει
ὄνομα τὰ ἴχνη τοῦ τελευταίου σωζομένου γράμματος ἴσως ἀνή-
κουν εἰς N. ΔΗΜΟΣ
ΣΑΡΩΝΙΚΟΥ

Στίχ. 25. Σωτηρίς καὶ ἐν **16, IV 529₇**. Σῶσος ὁμοίως εἰς ἄλ-
λην ἐπιγραφὴν τοῦ Ἀργεῖος τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων, αὐτόθι **587₁₀**.

Στίχ. 26. Ἐκ τῶν σωθέντων γραμμάτων, τινὰ τῶν ὁποίων λίαν
προβληματικά, δέν συνάγεται τόποτε τὸ ἀσφαλές. Τὰ ἐν ἀρχῇ
ΦΑΝΤ θ' ἀποτελοῦν μέρος τοῦ ὀνόματος - φαντος (Ἀριστόφαντος
Διόφαντος, Εὐφάντος κλπ. **Pape³**, I 6. XXXI) ἢ φαντίας (αὐτό-
θι, ἐν λέξει)

Στίχ. 27. Πρὸ τῶν καλῶς διατηρουμένων **ΕΙ** λείπουν 4 γράμ-
ματα καὶ πρὸ αὐτῶν ἄνω διακρίνεται ἐπιμήκης ὀριζοντία γραμ-
μή, δυναμένην ἀφίνει εἰς τὸ συντομογράφημα **ΙΑΕ**. Ἄν οὕτως
ἔχη τὸ πρᾶγμα, ἀποκλείεται ἡ κατὰ τ' ἄλλα πιθανή συμπλήρωσις
τῶν γραμμάτων **ΕΙ** διὰ τοῦ ἐν Ἀργεῖ.

Πρὸς τοῦτοις ἀναφέρω, ὅτι εἰς ὁλόκληρον τὴν ἐπιγραφὴν
τὰ συντομογραφήματα χωρίζονται κατὰ κανόνα διὰ μικροῦ κε-
νοῦ χώρου ἀπὸ τὰ προηγούμενα καὶ τὰ ἐπακολουθοῦντα εἰς αὐ-
τὰ ὀνόματα, ὀλιγωτέρου, σχεδὸν ἀνεπαίσθητου διὰ τὸ **IAE**,
μεγαλυτέρου δὲ διὰ τὸ **A** καὶ ἰδίᾳ τὸ **K**.

III

Περὶ τὸν νὰ ἐπιμείνωμεν διὰ τὸν χαρακτηρισμὸν τῆς ἐ-
πιγραφῆς. Ὅτι εἶναι ἀπελευθερικὴ, γίνεται ἀμέσως καταλη-
πτὸν ἐκ τοῦ συντομογραφήματος **IAE**, τοῦ ὁποῖου τὴν σημασί-
αν μὲ ἀγχίνουσαν καὶ πειστικότητά καθώρισεν ἤδη ὁ **Baunack**:
^{ἀπελευθερὸς}
~~γενόμενος ἐλευθερὸς~~. Τὸ συντομογράφημα τοῦτο ἀπαντᾷ, καὶ
εἰς δύο ἄλλας ἀπελευθερικὰς ἐπιγραφάς, μίαν ἐκ τοῦ Ἡραίου
(16), **IY 530**, πρβλ. καὶ **BSH, 33(1909) 133** καὶ **Phil.**
69(1910) 466 καὶ ἄλλην ἐξ Ἀργεῶς, δημοσιευθεῖσαν ὑπὸ τοῦ
Vallgraff (BSH, 33(1909) 455-6). Εἰς ἀμφοτέρας τὸ **IAE**
οὐκ ἀπαντᾷ, συνδέει κατὰ κανόνα δύο ὀνόματα, τὸ ἓν κατ' ὀ-
νομαστικὴν, τὸ ὄνομα τοῦ ἀπελευθερωθέντος δούλου, ⁺ τοῦ ἀπε-
λευθερώσαντος κυρίου, κατὰ γενικὴν. Ἡ ὑπὸ πάντων τῶν μέ-
χρι τοῦδε ἐκδοτῶν τονισθεῖσα ἐξαίρεσις τοῦ κανόνος τούτου
εἰς τὸν 9-ον στίχον τῆς πρώτης ἐπιγραφῆς, καὶ εἰς τὸν 12-ον
τῆς δευτέρας θά δηχθῇ κατωτέρω ἀσπῆρικτος. Ὅμοίως δὲν δύ-
ναται νὰ ληθῇ ὑπ' ὄψει ἡ ἀνωμαλία ἡ συζητηθεῖσα ἄνωτέρω
εἰς τὸν 14-ον στίχον, ἀφοῦ οὔτε οὐσιαστικῶς, οὔτε τυπικῶς
ἀντίκειται εἰς τὸν τεθέντα κανόνα.

Εἰς τὴν ἡμετέραν τὸ ὄνομα τοῦ ἀπελευθερώσαντος συνοδεύ-
ει ἄλλο ὄνομα, τὸ πατρωνυμικόν, κατ' ^{ἐν} ἄρθρον γενικὴν ἐκφερόμε-

1. Joh. Baunack, Die Abkürzung ^{γὰρ} der argivischen
Inschriften, **Phil.**, 69(1910) 466-78, καὶ ἰδίᾳ 474.

+ ὡς ὅπως
ἡρμηνεύει
ὁ Baunack
(474), καὶ ὁ ἄλλος

νον, ὅπως ἀκριβῶς καί εἰς ἑτέραν ὁμοίαν φύσεως ἐπιγραφὴν τοῦ Ἡραίου, ἐκδοθεῖσαν ὑπὸ τοῦ *Walter (Osterz., Jh. 14 (1911) Beibl. 145)* καί ἀναδηροσιευομένην κατωτέρω. Πίς ταύτην ἀντί $\overline{\Gamma\Lambda\Xi}$ ἔχομεν τὴν συντομογραφίαν $\overline{\Gamma\Lambda}$ ($\overline{\Xi}$ ἀπ(ελευθε-
ρος)).

Εἰς τὴν ἡμετέραν ἀπαντοῦν καί ἄλλα δύο ἀκόμη νέα συντομογραφικά σύμβολα, τὸ $\overline{\Lambda}$ καί τὸ $\overline{\Kappa}$, συνδεδεμένον πάντοτε μετὰ τῆς ἐμπροσθέν τοπικῆς δοτικῆς ἐν Ἑ-¹ Ἀργεῖ. Ἐκότερον ἀπαντᾷ κατὰ κανόνα μετὰ τὴν πατρωνυμικὴν γενικήν, ἄλλοτε τὸ ἐν καί ἄλλοτε τὸ ἄλλο. Τὸ $\overline{\Lambda}$ ἐσώθη 11 φορές, τὸ δὲ ἐν Ἑ Ἀργεῖ $\overline{\Kappa}$ 9, χωρὶς νὰ ὑπολογισθῇ τὸ ἀμφίβολον λείψανον τοῦ τελευταίου σωζομένου 27^{ου} στίχου. Πολλὰ ἐπίσης

εἶναι καί τὰ κοινὰ ὀνόματα (19 ἐν ὅλῃ περιπτώσει, ἔξαι-
ρέσει τοῦ 1^{ου} καί τῶν δύο τελευταίων στίχων), εἰς τὰ ὁποῖα δέν γνωρίζομεν, ποῖον ἐκ τῶν δύο συμβόλων ἐπηκολού-
θει.

Τὸ $\overline{\Kappa}$ οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ συντομογραφικὴ δήλωσις τῆς μετοχῆς κατοικοῦντος - οὔσης, συχνωτάτης εἰς ἐπιγραφάς, ἐξ ὧν τῶν Ἑλληνικῶν τόπων.² Ὅθεν συνθέτεται τῆς μετοχῆς ταύ-

1. Δέν πολυπραγμονοῦμεν διὰ τὸ σύμβολον $\overline{\Lambda}$, τὸ ὁποῖον κα-
θαρίσθη ἀνωτέρω ὡς ἄλλη μορφή τοῦ $\overline{\Gamma\Lambda\Xi}$.

2. V. Chapot, *La province romaine proconu-
laire d'Asie depuis ses origines jusqu'à
la fin du haut empire* (1904), 179 ἔξ.
G. Cardinali, *Rend. Accad. Linc. (s. 5)* 17 (1908)
184 ἔξ, ὅπου μὲν ἐκείνους χρόνους πρὸ τοῦ ἀπο-
σ. H. Francotte, *Musée Belge*, 7 (1903) 384 ἔξ
καὶ *Mél. de droit publ. grec*, G. Busself,
Griech. Staatskunde, I (1920) 292 Syll.³, Ind.
RE² XV 1415.

της τύπος οἰκιῶν - οἰκοῦσα - οἰκοῦντες συντομογράφεται
συχνά εἰς τὰς ἀπτικές ἐπιγραφάς ὡς οἱ, οἰκ ἤδη ἀπό τῶν
προευκλειδίων χρόνων.¹ Ἡ τοιαύτη συντομογράφησις συχνο-
τάτη ἰδίᾳ εἶναι εἰς τὰς ἐπιγραφάς τῶν ἀπελευθερωκῶν φια-
λῶν τῆς Ἀκροπόλεως.² Τὴν φράσιν ἔχομεν ἐπίσης αὐτού-
σιον, ἀλλὰ μὲ ἀσυντομογράφητον τὴν μετοχήν, καὶ εἰς ἄλλην
τοῦ Ἀργουε ἐπιγραφῆν: " Ἑρω αἱ/οι οἱ ἐν Ἀργεὶ κατοι-
κ οὔντ ες ", 16, IV 606₁₂, πρβλ. καὶ 56, 7203.

Ὁ καθορισμός τῆς σημασίας τοῦ διευκολύνει τὴν ἐρμηνεί-
αν καὶ τοῦ ἑτέρου συμβόλου. Λαμβανόμενον ὑπ' ὄψιν ὅτι ἀμφό-
τερα ἐν τῇ ἐπιγραφῇ, προκειμένου περὶ τῆς αὐτῆς περιπτώσε-
ως, δὲν συνυπάρχουν, ἀλλὰ τὸ ἓν ἀποκλείει τὸ ἄλλο, ἐν συσχε-
τισμῷ δέ καὶ πρὸς τὴν γενικωτέραν σημασίαν τῆς φράσεως ἐν
Ἀργεὶ κ(ατοικοῦντος, -ούσης) τὸ δέον νὰ σημαίνη Ἀργεῖα
ου - εἶας. Προκύπτει λοιπὸν ἐντεῦθεν, ὅτι οἱ ἀναφερόμενοι
ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ἀπελευθεροὶ προέρχονται ἐκ κυρίων δύο κα-
τηγοριῶν, Ἀργείων πολιτῶν ἀφ' ἑνός καὶ ἀφ' ἑτέρου μὴ Ἀρ-
γείων, ξένων, ἢ ἀκριβέστερον εἶπεῖν ἄλλων τάξεων ἐγκατε-
στημένων ἐν Ἀργεὶ.

Ἡ μετοχὴ κατοικοῦντες ἔχει εἰς τὰς ἐλληνικὰς ἐπιγραφάς
διαφόρους σημασίας γενικωτέρας ἢ εἰδικωτέρας φύσεως καθο-
ρισθεῖσας ἤδη ὑπὸ τοῦ (ἐνθ' ἄνωτ. 184),
μεταξὺ τῶν ἄλλων δέ καὶ τὴν σημασίαν τοῦ μετοίκου (6.130).
Αἱ γινώραι τοῦ³ καὶ τῶν ἄλλων πολεμησάντων

1.

τὴν γνώμην τοῦ¹ διὰ τὴν ἡμετέραν τούλάχιστον
ἐπιγραφὴν δὲ δύναται νὰ ἰσχύσουν. Ἐνταῦθα ἔχομεν σαφῶς
δύο περιπτώσεις ἀντιδιαστελλομένας, τοὺς Ἀργεῖους καὶ τοὺς
ἐν Ἀργεὶ κατοικοῦντας. οἱ πρῶτοι εἶναι οἱ Ἀργεῖοι πολῖται,
οἱ ἄλλοι αὐτονόητοι, ὅτι στεροῦνται τῆς ιδιότητος ταύτης.
Φυσικά δὲν εἶναι βούλοι, ἀλλ' ἐκ τοῦ ἄλλου πληθυσμοῦ τοῦ ἐγ-
κατεστημένου ἐν Ἀργεὶ. Ποῖον ὅμως μέρος τοῦ πληθυσμοῦ τού-
του θὰ ἐννοήσωμεν; Διότι δὲν δυνάμεθα νὰ δεχθῶμεν ἀδιακρί-
τως ἐν τῷ συνόλῳ του τὸν πληθυσμὸν τοῦτον, ἔχοντες μάλιστα
πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν εὐρείαν σημασίαν τὴν ἀποδιδομένην εἰς τὸν
ὄρον κατοικοῦντες (ἐνθ' ἄνωτ., πρβλ. καὶ E²,
ὁμοίως) ἢ καὶ τὰς εἰς ὠρισμένας κατηγορίας συνοψισθείσας
εἰδικωτέρας περιπτώσεις (E², αὐτόθι, 1426). Ὁ περαστικὸς
πληθυσμὸς ἀποκλείεται ἐκ τῶν πραγμάτων νὰ ὑποτεθῇ. οἱ ἐν
Ἀργεὶ κατοικοῦντες, διὰ νὰ ἔχουν δούλους ἀπελευθερωμένους,
θὰ ἦσαν ἀσφαλεῖς ἀπὸ μακροῦ χρόνου ἐγκατεστημένοι ἐν τῷ
τόπῳ. Δ' ὁμοίους λόγους δεόν ν' ἀποκλεισθοῦν καὶ οἱ προσωρι-
νῶς ἐγκατεστημένοι, διότι τοὺς θυχόν συνοδεύοντας τούτους
οἰκέτας δὲν θὰ ἔσπευδον ν' ἀπελευθερώσουν εἰς ξένην γῆν, διὰ
νὰ στερηθοῦν τῆς περαιτέρω ὑπηρεσίας των μέχρι τῆς οἴκαδε
ἐπιστροφῆς των, ὅσονδήποτε καὶ ἂν ἐφρόντιζον νὰ θέσουν εἰς
τὴν πρᾶξιν τῆς ἀπελευθερώσεως εὐνοϊκοῦς ὁρους ὑπὲρ ἑαυτῶν.
Νὰ εἶχον ἔλθει ἐπίτηδες, διὰ νὰ ἐνεργήσουν τὴν ἀπελευθέρω-
σιν εἰς τὸ Ἡραῖον, ἢ νὰ προέβησαν εἰς ταύτην ἐπ' εὐκαιρίᾳ
τῆς ἐκ τοῦ Ἀργίου διελεύσεώς των, δὲν φαίνεται ἐπίσης πι-
θανόν. Τὸ Ἡραῖον ἦτο σημαντικὸν ἱερόν διὰ τὴν Ἀργολίδα

1 E², XY 1415 ἐξ.

μόνον, δέν ἦτο πανελλήνιον κέντρον, ὅπως λ.χ. οἱ Δελφοί¹, καί θά ἐγόνοντο εἰς τοῦτο μόνον αἱ ἀπελευθερώσεις τῆς περιοχῆς, ὅπως συνέβαινε καί εἰς τὰ λοιπά τοπικῆς σημασίας ἱερά.² Ἐπειτα τρεῖς τούλάχιστον εἰς τό σωθὲν μέρος τῆς ἐπιγραφῆς ἀπό τὰς ἀπελευθερούσας γυναῖκας εἶναι ξέναι. Ἦσαν ὅμως τόσον πολλαί αἱ παρεπίδημοι ἐν τῇ πόλει ξέναι γυναῖκες, ὥστε νά εὐρίσκωνται μεταξύ αὐτῶν καί τινες ἀπελευθεροῦσαι τοῦς δούλους των; Δυσκόλως εἶναι καί τοῦτον πιστευτόν.

Ἀνεξαρτήτως ὅμως πάντων τούτων, τήν ἐκδοχήν τῆς προσωρινῆς παρεπιδημίας ἐκμηδενίζει ἀφ' ἑαυτῆς ἡ σημασία τῆς φράσεως ἐν Ἀργεῖ κ(ατοικῶν) ἔχουσα λογικῶς τήν ἔννοιαν μονιμοτέρας ἐν τῷ τόπῳ διαμονῆς. Ἡ διαστολή αὕτη ἀπαντᾷ καί εἰς τὰς ἐπιγράφας: 1) " οὐ μόνον τῶν πολιτῶν καί τῶν ἄλλων κατοικούντων τήν πόλιν, ἀλλά καί παρεπιδηρούντων ξένων " ἐκ ΔΗΜΟΣ ΣΑΡΩΝΙΚΟΥ, ἔνθ, ἄνωτ., 187. 2) " πᾶσι ἐλευθέροις καί τοῖς κατοικοῦσι ἐν Νισύρῳ καί τοῖς παρεπιδηροῦσιν " ἐκ Νισύρου, αὐτόθι 100 καί 16 XIII 104. 3) " καί μεγαλοπολειτῶν καί τῶν ἄλλων ξένων κατοικούντες καί παρεπιδηροῦντες " ἐκ Σπάρτης, 100. 4) " τοῦς πολεῖτας πάντας καί παροίκους καί τοῦς παρεπιδηροῦντας Ῥωμαίων " αὐτόθι, 107. 5) " τήν τε θυσίαν τῶν Ἑρμεισυντελῶν ἐκάλεσεν ἐκ προγράμματος τοῦς τε πολίτας καί Ῥωμαίων τοῦς παρεπιδηροῦντας " ἐξ Ἑρετρίας, 714₂₈. 6) " παρεπιδηρῶν ἐν ταῖς πόλεσι κλπ ", τιμητικόν ψήφισμα Ἀθηναίων, αὐτόθι, 6408. 7) " παρεπιδηρῶν ἐν τῇ πόλει " ἐκ Δελφῶν, αὐτόθι, 6083.

1. Τήν κοινῶς νομιζομένην πανελλήνιον ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ σημασίαν τῶν Δελφῶν ἀμφισβητεῖ ο 178) παραδεχόμενος ὅτι τό δελφικόν ἱερόν ἦτο ἀπελευθερωτικόν κέντρον μόνον διά τοῦς κατοίκους τῆς κεντρικῆς Ἑλλάδος

8) " παρεπιδηῶν τε ἔτη πλείψ ἀνέγκλητος ὧν διετέλεσεν ²¹ ³ ¹
ἐκ Πόντου, αὐτόθι 707 κλπ. ὑπὸ ὁμοίαν σημασίαν καὶ ἡ
λέξις παρεπιδημία

μένει λοιπὸν εἰς τὴν διάθεσίν μας ὁ μόνιμος ξένος πληθυσμός
ὁ ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἢ καὶ γενεῶν ἐγκατεστημένος ἐν τῇ πόλει,
οἱ μέτοικοι δηλαδή, καθὼς καὶ ἡ τάξις τῶν ἀπελευθέρων, οἱ ἀ-
πελεύθεροι εἶναι γνωστόν, ὅτι, μὲ τὴν ἐλευθερίαν τὴν ὁποίαν
εἶχον νὰ ἐπιδίδωνται εἰς διαφόρους τέχνας καὶ ἐπαγγέλματα,
κατ' ὥρῳ ν' ἀποκτοῦν πολλάκις μεγάλα πλούτη καὶ νὰ διακρί-
² ²
νωνται συγχωνευόμενοι κατὰ μικρὸν μὲ τοὺς μετοίκους |

, 308), ἀπὸ τοὺς ὁποῖους δέντους ἐχώριζε καὶ μεγάλη ἀ-
πόστασις. οὕτω οἱ πολῖται τοῦ Περγᾶμου μετὰ τὸν θάνατον
τοῦ Ἀττάλου ¹ κατέταξαν εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν μετοίκων
τὰ τέκνα καὶ τὰ τέκνα τῶν ἀπελευθέρων, τοὺς βασι-
λικούς καὶ δημοσίους δούλους, καὶ τὰς γυναῖκας τῶν, τὸ αὐτὸ
δ' ἄπραξαν διὰ τοὺς δημοσίους δούλους τῶν καὶ οἱ
ΔΗΜΟΣ ³
διαρκούντος τοῦ πρὸς τὸν Πιθριδάτην πολέμου..

Ἐκ τῆς θέσεως δὲ ταύτης εὐλόγως προκύπτει, ὅτι εἶχον καθε-
δικαίωμα νὰ κατέχουν δούλους οἱ ἀπελεύθεροι καὶ ν' ἀπελευθε-
ρώνουν τούτους, ὅρακις ἤθελον, ὅπως ὁρθῶς ὑπεσπῆριξε καὶ ὁ
(178-9).

ἐνῷ οἱ ἐξ ἄλλων μερῶν αναφερόμενοι ἐν αὐτῷ κύριοι ἀπελευθε-
ρουμένων δούλων ἦσαν πιθανώτατα μέτοικοι ἐκ Δελφῶν.

2. , 96 ἐξ. τοῦ αὐτοῦ καὶ τοῦ Χαροπείου τῆς Βοιωτίας (Παπ-
παδάκης, Δεχ. Δελτ. 1916, 217 ἐξ) καὶ ἄλλα ὅμοια παραδείγματα.

1. πρβλ. καὶ , 304, εἰς τινὰς μνημονευόμενας αὐτόθι ἐπι-
γραφὰς γίνεται ῥητὴ διακρίσις καὶ τῶν ἀπελευθέρων μετὰ
ἄλλων τάξεων.

2. 356, ἔξ ἀπελευθέρων προσήχοντο, καὶ οἱ περίφημοι
ἐν Ἀθήναις τραφεζῆναι πασῶν καὶ φορμῶν, αὐτοῖς 354 B

Εἰς τοιοῦτους λοιπόν ἀπελευθέρους δύνανται ἂν μέρει
ν' ἀνήκουν οἱ ἐν Ἀργεὶ κ(ατοικοῦντες)¹ καὶ πρωτίστως εἰς
τούς μετοίκους, ἔχοντας πολὺ περισσότερον τὸ δικαίωμα νά
διατηροῦν δούλους καὶ ν' ἀπελευθερώουν τούτους κατὰ βούλη-
σιν.² Οἱ μέτοχοι ὡς περὶ οἱκοὶ εἶναι γνωστοὶ ἐν Ἀργεὶ ἤδη
ἀπὸ τὴν ἀρχαϊκὴν ἐποχὴν³ εὐλόγως δέ καὶ κατόπιν, καὶ δὴ
κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἡμετέρας ἐπιγραφῆς, θά ἦτο ἡ τάξις αὐ-
τῇ πολυάριθμος ἐν τῇ πόλει, ἥτις ἀπετέλει σπουδαῖον κέντρον
τῆς Ἀργολίδος ἀπὸ πάσης ἀπόψεως. Εἶνα ἐπομένως φυσικώτερον
νά ἐννοήσωμεν τούτους κυρίως μαζί με τοὺς ἀπελευθέρους εἰς
τὴν δήλωσιν ἐν Ἀργεὶ κ(ατοικούντων) ὡς μονιμότερον ἐγκατεστημέ-
νους παρ' αὐτοῖς οἰανδήποτε ἄλλην τάξιν ἐκπῶν ξένων.

Ἄλλη τάξις ξένων ἐγκατεστημένη εἰς τὴν πόλιν ταύτην εἶναι
καὶ οἱ Ἰωρραῖοι, τοὺς ὁποίους γνωρίζομεν ἀπὸ μαρτυρίας ἐπιγρα-
φῶν: " Ἰωρραῖοι οἱ ἐν Ἀργεὶ κατοικοῦντες ", 16, IX
34
606¹², βλ. καὶ 604 καὶ 605. Πρὸς τούτοις ἄλλην ἔνδειξιν ἔχο-
μεν εἰς τὴν αὐτοῦ 530 ἐπιγραφῇ, στίχ. 14, ὅπου γίνεται μνεία
τῆς θεοδοσίας Ἰωρραίας, ὡς διορθωτοῦται τὸ χωρίον κατωτέρω.

1. Εἰς τὴν τάξιν τὴν παραδιδωμένην ἐκ τῶν ἐπιγραφῶν διὰ τῆς λέξε-
ως κάτοικοι κατὰ τὸν Α' π.χ. αἰ. ὑπάγει ὁ () μετὰ
ἄλλων δυσκαθορίστων στοιχείων καὶ τοὺς ἐξελευθέρους, ἐνθ. ἀνωτ.
104.
2. ἐν - , III 1884 καὶ
408 ἐξ.
3. 16, Y 552⁸ καὶ 615², πρβλ. καὶ

4. πρβλ. καὶ 101. Ἀνάλογος καὶ ἡ ἐπιγραφὴ ἐκ Πελλήνης
ἡ δημοσιευθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ὁρλάνδου, H A E 1931, 80:
" ἡ πόλις τῶν Πελλήνων καὶ Ἰωρραῖοι οἱ κ(ατοικοῦντες) ".
Εἶναι ὁ συνηθέστερος τρόπος δηλώσεως τῶν ἀνὰ πᾶς πόλεις τοῦ

I Y

" Αν ἐξετάσωμεν ἤδη λεπτομερέστερον τὰς μέχοι τοῦδε γνωστὰς ἀπελευθερικὰς ἐπιγραφὰς ἐκ τῆς περιοχῆς τοῦ Ἄργου δυνάμεθα νὰ κερδίσωμεν καὶ ἡ ἀκόμη περισσότερον σχετικῶς μέτὰς ἀναφερομένας ἐν αὐταῖς τάξεις, ὡς καὶ μέλλα ζητήματα, ἐμφανίζοντα κατὰ τὴν πρόοδον τῆς ἐρεῦνης ἐνδιαφερούσας πλευράς. Προτοῦ ὅμως ἐπιχειρήσωμεν τὴν ἐξέτασιν ταύτην, θὰ προβῶμεν εἰς σύντομον καὶ γενικὴν ἀναθεώρησιν τοῦ γνωστοῦ ὕλικου ἐπιφέροντες καὶ τὰς ἀναγκαῖας διορθώσεις τὰς ἐπιβαλλομένας ἐνιαχοῦ ἐκ τῶν κατωτέρων στοιχείων τῶν προκυπόντων ἀπὸ τὴν ἡμετέραν ἐπιγραφὴν.

Τὸ ὕλικόν τοῦτο ἀπαρτίζουν αἱ ἀκόλουθοι κατάσειράν ἐνδιαφέροντος ἐπιγραφαί.

ἢ ἐκ τοῦ ῥωμαίου. , A A, 11(1806) 54, ἐξ. , 211 ἐξ. (τὰς ἐπιγραφὰς ἔχουν ἐπεξεργασθῇ ὁ καὶ ὁ). 16, IY 530 (). , B H, 33(1000) 183. da , , 60(1010) 466 - 7(ἐπανάληψις τοῦ κειμένου τοῦ).

Ἐπανεξετάσας τὸν λίθον ἐν τῷ Ἐπιγραφικῷ Μουσείῳ παρατηρῶ: Στίχ. 1. Εἰς τὴν πρόθεσιν ἔφ' ἵ σφίζονται μέρος τοῦ ἀριστεροῦ

ἐλληνικοῦ κόσμου ἐγκατεστημένων Ῥωμαίων, πρβλ. , 187 καὶ , ἔνθα προηγουμένως, ὅπου καὶ ἐκτενέστερον βιβλιογραφία. Ῥωμαίους γνωρίζομεν καὶ ἐξ ἄλλων πόλεων τῆς Πελοποννήσου, 16, Y1 268(Μαντινείας) καὶ 307 καὶ 515₂₀(Μεγάλης πόλεως) καὶ 16, Y1 11720 (Ιουθείου).

σκέλους τοῦ Π, ὡς παρέχεται καί ἐν τῷ σχεδιαγράμματι τῆς 16.
Στίχ. 2. Τό Α τοῦ πρώτου ὀνόματος φαίνεται καλῶς, χαραγμένον
ἐντός τοῦ αὐτοῦ φυσικοῦ θαύματος τοῦ λίθου, ὡς ὁρθῶς παρέ-
χεται ἐν Α . . . καί ἐν Α Α.

Στίχ. 3. Ἐν ἀρχῇ: - - εοθ, ὡς ὁ . . . , καί οὐχί - - τέ-
ος, ὡς ὑπό τῶν λοιπῶν ἐκδοτῶν.

Στίχ. 4. Δλέπω καί ἐγώ μετὰ τό αὐτούς τήν ἀριστεράν ἀπόλη-
ξιν τῆς ἄνω γραμμῆς τοῦ Τ, τήν ὅποσαν διέκρινε ὁ . . . , ὡς
καί ἔχουσ τῆς ὀριζοντίου ἀκρεμόνος τῆς καθέτου τοῦ γραμμῆς,
ὥστε νά εὐρίσκη οὕτω ἐπαρκές στήριγμα ἢ συμπλήρωσις τοῦ
τοῦ διαφόρου τᾶς φιάλας, ὅ . . . Μ, 14 (1911)

147 ὑποσ. 8.

Στίχ. 6. Ἡ συμπλήρωσις τοῦ τελευταίου ὀνόματος δύναται νά
εἶναι καί φαίνου, βλ. κατωτέρω εἰς τήν ἐπανεκδιδοράν τὴν ἐπιγρα-
φήν τοῦ . . . , στίχ. 3.

Στίχ. ο. "Αρχιδος, ἡ ἀρχιερασία τοῦ . . . , (466 ὑποσ. ο)
διὰ τοῦ τύπου τοῦ ὀνόματος δὲν εὐσταθεῖ. Τόν αὐτόν ἀκριβῶς
τύπον ΑΡΧΙΔΟΣ κατὰ μόνήν γενικήν ἔχομεν καί ^{εἰς} δυο ἐπιτυμβίους
στήλας, μίαν ἀποκειμένην ἀδημοσίευτον ἐν τῇ ἀρχαιολογικῇ Συλ-
λογῇ "Αργους καί ἑτέραν εὐρεθεῖσαν ὑπό τῶν Ἱεροσολιμίων Στρατιω-
τικῶν ἀρχῶν κατοχῆς κατὰ τήν διάνοιξιν δρόμου πρὸς τό ἐγγὺς
τῆς πόλεως αεροδρομίου.¹

μετὰ τήν γενικήν "Αρχιδος τό σύμβολον εἶναι σαφῶς καί
ὅχι (Ι) Α Ε, ὡς ἀνέγνωσαν καί παρεδέχθησαν πάντες οἱ μέχρι
τοῦδε ἀσχοληθέντες μέ τήν ἐπιγραφὴν. Οὕτω αἵρεται ἡ ὑπό πάμ-
των τονισθεῖσα ἀνωμαλία, ὅτι δηλ. τό δῆθεν ΑΕ ἐτέθη εἰς τήν
περίπτωσιν ταύτην μετὰ τήν γενικήν (βλ. καί . . . , 468).

1. Ἐδημοσιεύθη ἐν

Τὸ "Αρχιδος εἶναι ἡ γενικὴ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἀπελευθερώσαν-
τος Ἀργείου πολίτου, ἐπακολοθοῦσα κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν
ἐν τῇ ἐπιγραφῇ τάξιν εἰς τὸ σύμβολον ΑΕ, ὅπερ καὶ θὰ ὑ-
πῆρχε εἰς τὸ τέλος τοῦ προηγουμένου (8-ου) στίχου / Ἐν-
τεῦθεν καταπίπτει ἀφ' ἐαυτῆς καὶ ἡ διάκρισις ἡ ἐπιχειρου-
μένη ὑπὸ τοῦ (468) μεταξύ ΑΕ καὶ Γ Α Ε. Ὅ-
μοίως δέν φαίνεται πιθανὴ ἡ γνώμη τοῦ ἡ στήριχθεῖσα ἐν μέ-
ρει εἰς τοιαύτας ἀνυπάρχοντας κατ' ἀλήθειαν διαφοράς, ὅτι
ἡ ἀναγραφὴ τῶν ὀνομάτων εἰς τὰς στήλας ταύτας θὰ ἐγίνετο
κατὰ μικρόν καὶ οὐχὶ συγχρόνως (467). καὶ τὸ ἄλλο προσα-
γόμενον ὑπ' αὐτοῦ ἐπιχείρημα, ὅτι εἰς καὶ ὁ αὐτὸς χαρακτὴς
δέν θὰ εἶχε τὰς διαφοράς. — — νίκη (στίχ. 12) — φιλονίκια
(13), θεοδοσία (14) — θίο — (16), θεοφαντ — — (18)
κλπ. δέν δύναται γὰρ θεωρηθῆ ἰσχυρόν. Ὁ τεχνίτης ἐχάραττε,
ὅπως τοῦ ἔδιδον τοὺς τύπους τῶν ὀνομάτων καὶ οὐχὶ ὅπως
αὐτὸς ἠθέλεγ. Ἡ ποικιλοτυπία δὲ αὕτη εἶναι εὐλόγος προ-
κειμένου περὶ ξένων ἀπελευθερούντων — καὶ τοιαῦτα εἶναι,
φαίνεται ἀρκετοὶ εἰς τοὺς ἀπελευθερικοὺς καταλόγους, τοῦ
"Αργους — , οἱ ὅποιοι δὲν θὰ ᾔησαν πλήρως ἐξωμοιωμένοι με-
τὸ γνωστικόν ἰδίωμα τοῦ τόπου, ἀλλὰ θὰ διετήρουν καὶ ἱκανὰ
διαλεκτικὰ στοιχεῖα τῆς πατρίδος των. Ἐξ ἄλλου αἱ δια-
φοραὶ αὗται εἶναι συνηθέσταται εἰς τὰς Ἀργολικὰς ἐπιγρα-
φάς(, , II 446). Οὔτε καὶ
τὰ περὶ διαστημάτων ὑποστηριζόμενα ἀποτελοῦν ὑπολογίσιμον
λόγον ἐνισχυτικόν τῆς γνώμης τοῦ .
Τὸ ἐπόμενον Ἀντιπάτρα εἶναι ὄνομα ἀπελευθέρας, μετ' αὐτό
μάλιστα ὑπάρχει ἄνω ἵχνος γωνίας, τοῦ συμβόλου προφανῶς
ΑΕ.

Στίχ. 10. Σφαλερά ἢ ἀνάγνωσις τοῦ . εὖ εἶνα
τος, ὡς καὶ οἱ ἄλλοι ἐκδύται παρέχουν. καὶ ἐν τῇ περιπτώ-
σει ταύτῃ πρόκειται μεραίως περί ὀνόματος γενικῆς πτώσεως.

Στίχ. 14. γ α ε θεοδοσίας, ῥωαία γαε — — —, κατὰ τὴν ἐκ-
δοχὴν τοῦ καὶ τοῦ Δα , ὅστις τὸ ῥωαία ἐκ-
λαμπάνει ὡς ὄνομα δούλης καὶ ὄχι ἐθνικόν (467 ὑποσ. 13 καὶ
477). Νά διορθωθῇ. γ α ε θεοδοσίας ῥωαίας. Διακρίνονται
ἐπὶ τοῦ λίθου λείψανα τοῦ Δ. ῥωαίου ἐν Ἀργεὶ εἶδοντες ἤδη
ἀνωτέρω μνημονευόμενος ἐν ἐπιγραφαίς.

Στίχ. 15. Ἀντί Ἀγάθωνος ἐν Ἀργεὶ, ἢ νά διορθωθῇ. Ἀγά-
θωνος ἐν Ἀργεὶ . Ἡ ἐνωτικὴ γραμμὴ τῶν γωνιαζομένων
σημῶν τοῦ γράμματος εὐρίσκεται ὀλίγον ἀπομακρυσμένη πρὸς
τὰ ἄκρα καὶ τοῦτο παρέσχε εἰς τὴν παρανάγνωσιν καὶ τὸν
χαρακτηριστὸν τῆς περιπτώσεως ὑπὸ τοῦ Δα , (460) ὡς
μοναδικῆς.

Στίχ. 17. Ἐν τέλει Σ Ω , ὡς καὶ ἐν Α Α. τὰ ἔκνη τοῦ Ω
εἶναι εὐκρινῆ.

Στίχ. 18. Κριτύλλας . τὸ κ. σώζεται.

Στίχ. 21. Πρὸ τοῦ Δ, τοῦ ὀνόματος διακρίνεται ἄνω ἀπόληξις
γράμματος, δυναμένη ν' ἀνήκῃ εἰς .

Στίχ. 22 . Εἶναι Διοδωρ — . Διακρίνεται τὸ ἄνω μέρος τοῦ
Δ καὶ τοῦ Ρ.

2.

Ἐξ Ἀργους: , Δ Η, 33(1000)455 ἐξ. Δα

, 60 (1010) 468 (τὴν προσθέτει ἐν μέρει μό-
νον). Παρὰ τὰς ἐρεῦνας μου δὲν ἠδυνήθην νά εὑρω τὸν λίθον.

Στίχ. 12. Ἀντί — α γαε Δᾶμος, Νικεύς γαε Ἀρισ — νά διορ-
θωθῇ. — α Δᾶμος, Νικεύς ΑΕ Ἀρισ τ—. Ἐχομεν καὶ

ἔδφ δήλωσιν Ἀργείου πολίτου, ἑξαφανιζομένου οὕτω καὶ τοῦ
δευτέρου νομιζομένου παραδείγματος ἀνωμαλίας (,
468' ., 184 ὑποσ. καὶ 458), ἥτις προῆλθε ἐκ τῆς συγ-
χύσεως τοῦ καὶ ΑΕ. Τὰ ἐπόμενα ὀνόματα Δάμος καὶ Νικεύ-

εἶναι ἀπελευθερωτῶ τοῦ αὐτοῦ κυρίου.

3

Ἐκ τοῦ Ἡραίου. Ο. , Ὡ . , 14 (1911)

. 147. Εἰς ταύτην ἀπαντᾷ τὸ σύμβολον πεντάκις
ἐπαναλαμβανόμενον καὶ τιθέμενον μεταξύ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἀ-
πελευθέρου κατ' ὀνομαστικὴν καὶ τοῦ ἀπελευθερώσαντος κατὰ γε-
νικὴν συνοδευομένην καὶ ὑπὸ πατρωνυμικῆς γενικῆς, ὡς καὶ εἰς
τὴν ἡμετέραν. Ὁ λίθος εὐρίσκεται ἤδη ἐν τῷ μουσεῖῳ Παυπλί-
ου καταγραφείς ὑπ' ἀριθ. . Τὴν ἐπιγραφὴν εἶχα ἐνταῦθα
τὴν εὐκαιρίαν ν' ἀναγνώσω ἐπανειλημμένως, ἐπειδὴ δὲ ἡ ἰδική
μου ἀνάγνωσις διαφέρει εἰς ἱκανὰ σημεῖα τῆς ἀναγνώσεως, τοῦ
πρώτου ἐκδότου, ἀναδημοσιεύω κατωτέρω ἐξ ὁλοκλήρου τὸ κείμε-
νον αὐτῆς, σημειῶν, χάριν εὐκολίας, τὰ προσφερόμενα νέα διὰ κε-
φαλαίων γραμμάτων. Ἐπίσης διεκρίθησαν δι' ἰδιαιτέρων πυπογρα-
φικῶν στοιχείων αἱ λέξεις, αἵτινες διὰ τῆς νέας ἀναγνώσεως
ἠλλαξαν τύπον.

Ἐ π ί ἀ γ ωνοθετα Ἡραίου καὶ Περύων βασιλεὺς Νικορείδε-
ος.
Ἱερ ο μ νάμονες Ἡρας ἐπὶ Εἰνωνος ο τ ὁ ἐν καὶ τεσσαρακοσ'
τ ὁ ν ἔτος Φάηνος --- --- Τ. ΟΝΟΕ, Α ΝΤ ίας Παμφαέος Λυκο-
φρ ο νίδα ς , Φιλο Δ Α ΜΟΣ --- --- Ἀριστίων Ἀριστίω -
νο ς . Δ ωριά δ ας ἀνέγραψαν τοὺς κατεγγυεύσαντας Εἰς
αὐτοὺς τοῦ διαφόρου τ ᾶ ς φιάλα ς --- --- Τ. . Λ ΥΣΙΟΥ. Τι-

. / .

ρόκλεια φιλίστα ε τὰς Σω γ ράτεος. Νίκ Α - - Τ.. -
 - . - ΑΜΩΝ Πα ν τακλέος το ὤ Παντ ιά δα. Σώστρατ ος
 - - Τ.. - δαμο ο . Σῆρ ο ε Δαμονοῖ(δ)ος τὰ ε Λαπι-
 ΜΟΥ. ΝΕ - - - ΤΩ. - - . ΑΠΟΛΛ ὠνιος Φιλα(γ) ὀ
 10 ρ α Ζο ὤ 'Απολλοδώρου. Η Η - - Τ.. - - . ΑΧΑΙ ΟΣ
 Δ ιογένεος τ ο ὤ 'Ε ρ ραί ο υ . Θεοτιρε - - Τ.. -
 - . - ΚΛΕ ΙΑ Τ ΟΝΙΔΑ ΤΟΥ Α ΠΟ ΛΛ Ω ΝΙ Ο Υ. - - - -
 15 Τ.. - Λ..ΟΝ -.- - ΧΑΡ ΜΑΤΙΩΝΟΣ ΤΟΥ ΝΙΚΙ Α . Σω πά-
 τρα -- Ε -- Τ Ο ΥΘ ΡΑΣΕΟ Υ . Κ ΡΑΤΗΣ; Ε εν οφί-
 λου τ οῦ Στράτψ υ ος. Ε Ε Ν Ω ΣΩΚΡΑΤΕΙΑΣ ΤΑΣ ΦΙ Λ ΟΚΛΕ-
 ΟΣ. 5-6 Α Δ ἑξιμί ας τὰς ΦΙ ΛΙΠ(Η)ΟΥ. Δ Ι Ο ΣΚΟ ΥΡΙ-
 Δ ΗΣ Κ Ρ Ι Τ Ψ Ο Υ ΤΟΥ Κ ΡΑΤ Η Τ Ο Σ. Δ Α Μ ΕΑΣ .
 Μῃ ενίππου του ΚΑ ΛΛ ἱπ που. Μ ην ὀδοξο ε Λ ΥΣΙ-
 ΟΥ τὰς ΠΗΡΡΙΑ. ΣΩ ΤΙ ΜΟΣ 'Η ρακλείτου του Π ΑΥ ΣΑΝΙΑ
 ΝΙΚ Α ΔΑΔΑ ΡΕ Τ ΟΥ ΤΟΥ Α ΝΤΙΟΧῶ ΟΥ. Σῶσος
 20 π οινίδος τὰς Αλεξιδάμου. ΔΙ Ο δῶρα ΔΕΙ Ν ἶδος τὰς
 'Αλεξιδάμου. ΠΟ ΛΥΣΤΡ ΑΤ α 'Ιπποδίκας τὰς Κλεοδάμου.
 Νικιάσιον Λαοδίκας τὰς Τ - - - - ΧΑΡῃ Ικλεια ΕΙΝΟ-
 κλέος του 'Ιεροκλέος. 'Ιεροκλ ι (ῆ) ο ε
 Δαμοκλέος του Φιλήμονος.
 3-4 Εηνα(γ) ὀρας τὰς Θαλλινου. 'Ανθίππα Νικαρίστας
 (τὰς) Σω'ικρατε ος.- - -
 4-5 Ζωπύρου του Οί Κ Τίχου. 'Ερρίας Στρατονίκου
 του τ ρατ-.
 25 7-8 ιος Κάλλεος του Δαμοκρίτου. Δρόμων Κ ληγόρα
 του - - .
 8-9 ια Ε ὕ θυδίκας τὰς Κλεάνδρου. 'Ασκη λ απ ι άς
 - - Τ.. - φλέο ε . Ζώπυρις Σ α ραπιάδος τὰς Σω-
 στράτ ου..- - - Τ.. - Νου Δωσιθέα . Θρασέα του ο .
 - - - - -
 - - - - -

Στίχ. 2. ΞΕΝΩΝΟΣ, τὰ δύο πρῶτα γράμματα, καίτοι ἀμύδρᾳ, εἶναι σαφῆ, ὥστε ν' ἀποκλείεται ἡ ἀνάγνωσις τοῦ

Ξήνωνος, ὅστις ἐταυτίσθη πρὸς τόν ἐν τῷ ψηφίσματι τοῦ κοινου τῶν περὶ τοῦ Διονύσου τεχνιτῶν τιμώμενον Ξήωνα Ἐκατοδώρου Ἀργείου (16, IY 558) . Ὁ ἐκ τῆς διορθώσεως Ξένων πιθανόν νά εἶναι ὁ ἴδιος μέ τόν ἐν τῷ αὐτῷ ψηφίσματι (στίχ. 35) ὁμώνυμον ταμίαν τοῦ κοινου, ὅστις ἐπιφορτίζεται νά παράσχῃ τ' ἀναγκαζοῦντα χρήματα πρὸς κατασκευὴν χαλκοῦς εἰκό- νος τοῦ ἐν λόγῳ Ξήνωνος, εὐεργετήσαντος τό κοινόν. Ἐν πρόκει- ται πράγματι περὶ τοῦ αὐτοῦ Ξένωνος, ὡς χρονολογία τῆς ἐπι- γραφῆς, παραμένει πάλιν τό ἔτος 114 π.Χ. (βλ. καί , 146), συμφώνως πρὸς τόν γενόμενον ὑπό τοῦ καθ' ὁρισμόν (βλ. τό σῆμα τῆς ἐν 16, IY 558 ἐπιγραφῆς).

Μετά τό ὄνομα τό θεωρηθέν προβληματικόν ὑπό τοῦ ο σχηματίζει μετὰ τοῦ σωζομένου ἄνω ἴχους τοῦ τό ἄρθρον οἱ.

Στίχ. 3. ΦΑΗΝΟΣ, ὅν διακρίνεται ἡ ἐνωτική γραμμὴ τοῦ Η. Τό ὄ- νομα ἀπαντᾷ καί ἐπὶ νομισμάτων τοῦ Ἀργεῖος ἐκ τῆς ἐποχῆς τῆς Ἀχατικῆς Συμπολιτείας ((. . . , 6.13, πρρλ. καί . . . , II 457). Τό θηλ. φαηνά ἐν 16, IY 530, πρρλ. καί καί , ἐνθ' ἀνωτέρω. Τό αὐτόθι (στίχ. 6) ἑλλιπές ὄνομα δύναται νά συμπληρωθῇ καί ὡς ἀρσενικόν. Διὰ τήν ἐναλλαγὴν εἰ καί ἡ ἐν τῷ ὀνόματι βλ. , ἐνθ. ἀνωτ. 457-8.

Τό μετὰ τό Φαήνος κενόν θά περιεῖχε περὶ τὰ 14 γράμ- ματα. Τήν παρεχομένην ὑπό τοῦ ἐκδότου κατάληξιν φρασεωνυ- μικοῦ: - - - δας δέν ἠδυνήθη νά ἐπιμεραιώσω.

Στίχ. 4. ΛΥ ΚΟΦΡΕ Ο ΝΙΔΑ Σ, ὁ ἐσφαλμένως Λυκοφρον- τίδας, πρρλ. καί , Μηνικος., 44(1016) 58. Περὶ τῆς

φρατρίας ταυτης βλ. τας μνημονευθείσας άνωτέρω (σελ. --) παραπομπάς.

Στίχ. 5. Τά υπό του έκδότου μέ στιγμάς παρεχόμενα+ τρία πρώτα γράμματα τής μετοχής έγώ δέν διάκρινα, ό υπάρχων όμως χώρος εΐναι άρκετός, ώστε νά εύσταθῇ ό παρεχόμενος σύνθετος τύπος της.

Στίχ. 7. -- Α Μ Ω Ν, ίσως Δ άμων ή Ποτ άμων κλπ.

Στίχ. 8. Τό ένταυθα παντ ιά δας υπενθυμίζει τό όμώνυμον γένος τής Τροιζήνος Παντιάδα, 16, IY 757³²,
, (ς.6) 8(1038)128, βλ. καί άνωτέρω σ. --

ΔΑΜΟΝΟ ΙΩΣ, έξ σφαλεράς χαράξεως ~ Λαμονοί(ιδ)ο . Παραλείψεις έχει ό τεχνίτης καί εις τόν στίχ. 12 (Υ Κ Ο Υ αντί Α Υ Κ Ο Υ καί εις τόν 23, όπου παρελείφθη τό άρθρον τās.

Στίχ. 9. Α Α Τ Γ Μ Ο Υ, τό όνομα έκ . Προτιμώ τουτο από τό Λατίνου, περί του οποίου βλ. 16, IYI² 1013 .

-- Ω Ν Ι Ο Σ, προσέκρινα τήν συμπλήρωσιν 'Απολλώνιος, αφού τό όνομα τουτο επανελημμένως άπαντά έν τῇ έπιγραφῇ.

Έν τέλει του στίχου: ΦΙΛΑΕ. Τό Ε ένεκα τυχαίων άνωραλιών του λίθου ή πλάνης του χαρακτου αντί .

Στίχ. 10. Α Χ Α Ι Ο Σ, καί έν 16, IY 729⁸ καί 804⁶ περί τολού- των έξ έθνικών όνομάτων δούλων ό Μ .

(1907), 10 έξ. (διά τό 'Αχαιός 6.11).

Στίχ. 12. ΣΤΡΑΤΟΝΙΚΑ, εις τήν θέσιν του πρώτου γράμματος του όνόματος φαίνονται ίχνη ώσει Σ .

Στίχ. 15-16. Ε ΕΝ ΟΦΙΛΟΥ/ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΩ Ν ΟΣ, πιθανώς πρόκει- ται περί του γλύπτου Εενοφίλου, άκράζοντος μεταξύ του Β' καί Α' π.Χ. αιώνος, τόν όποϊον γνωρίζομεν έξ έπιγραφών των κλειονών , τής Επιδάουρου καί των Δελφών, έν 16 IY I² 231.

Στίχ. 17. ΟΙ ΛΙΠ(Π)ΟΥ, τό δεύτερον Π εἶναι, ἢ φαίνεται
τούλάχιστον, ὡς Ο. Πρό καί ἐγγύτατα τοῦ Λ. ὑπάρχει βαθύ
κάθετον χάραγμα αἰνιγματικόν, δέν φαίνεται ὅμως ν' ἀνήκη
εἰς Υ, ὅποτε θά ἠδύνατο νά εἶναι τό ὄνομα Κ ΥΔΙΠ (Π)ΟΥ.
'Ασαφές καί τό τελευταῖον Υ.

Στίχ. 20 Ἀγνωστον, ἂν ἡ τῆς αὐτότης τοῦ πατρωνυμικοῦ τῆς
Δ ε ο π ο ι νίδας καί τῆς Δει υ ίδος ὀφείλεται εἰς συγγενι-
κὴν σχέσιν ἢ εἶναι τυχαία σύμπτωσις.

Στίχ. 21. Τό Νικάσι ο ν γνωστόν καί ἐξ ἐπιγραφῆς τῆς Ἐρ-
μίωνης, 16, IY 731 III

Στίχ. 22. Πολλαπλῶν σύγχυσιν ἔπαθε περί τό μέσον τοῦ στί-
χου αὐτοῦ ὁ χαρακτήρ, προκληθεῖσαν κυρίως ἐκ τοῦ ἐν συ-
νεχείᾳ δῖς ἀναφερομένου ὀνόματος τοῦ Ἰεροκλέους. Τό τμή-
μα τοῦτο ἔχει ὡς ἐξῆς ΙΕ ΡΟΚΑΙ ΙΧΙΑΙ (πρλ. καί τήν ὑπό
τοῦ παρεχομένην φωτογραφικὴν ἀπεικόνισιν τοῦ λί-
θου). Τό πρό τοῦ ὄνομα, παρά τὰς περί τό τέλος χαρα-
κτικὰς ἀνωμαλίας, φαίνεται ὅτι εἶναι Ἰεροκλῆς. Ἀνεξήγητα
μόνον μένουσιν τὰ ἄνωθεν τοῦ ὑστεροχάρακτα ΟΣ. καί αὐ-
τό τό εἶναι δυσερμήνευτον. Ν' ἀποδίδῃ ἄραγε συντομογρα-
φικῶς τήν λέξιν παραχάραξις = σφαλερά χάραξις, ἀνεξαρτή-
τως τῆς ἐπικρατεστέρας ἐννοίας τῆς λέξεως τῆς κυριολεκτου-
μένης ἐπὶ τῆς κηρυγματοποιήσεως τῶν νομισμάτων; Ἀνάλογον
καί τό ῥῆμα παραχορδίζω = κρούω ἄλλην ἢ τ' ἄλλης χορδὴν +
(, - , στ. ἀρχ. ἐν λέξει).

καί εἰς τό ἐφεξῆς Διοκλέος παρέλειψε τό πρὸς τό τέλος Ο
καί τό πρόσθεσε ἐκ τῶν ὑστέρων.

Στίχ. 23. ΕΗΝΑΡΟΡΑΣ ἐπὶ τοῦ λίθου. Διὰ τὸν τύπον τοῦ ὀ-
νόματος πρλ. τό ΕΗνοκλέος, 16, IY 618 I₆, ὅπου κακῶς διορ-

θώθη ὑπό τοῦ ΒΘ τό Η εἰς Ε. Περὶ τοῦ φαινομένου ἐν
 , , II 445 καὶ 453.

Πρὸς τὸ τέλος τοῦ στίχου ἐκ συγχύσεως πρὸς τὴν κατάληξιν
 τοῦ ὀνόματος Νικαρίστας παρελείφθη τὸ ἄρθρον τᾶς. Τὸ ὄνο-
 μα καὶ εἰς ἐπιγράφας τῆς Ἑρμιόνης, 16, IY 739 καὶ 741₆.

Στίχ. 25. κληγόρας καὶ ἐν τῷ καταλόγῳ 16, IY 527₁₆ ἀπὸ
 τὸ Ἑραῖον καὶ ἐπὶ ἐπιτομῆς πλαιός, Β Η, 27(1003) 256 14.

Περὶ τοῦ τύπου , , II 451.

Στίχ. 26. Τὸ σωζόμενον ἐν ἀρχῇ ἴχνος ἴσως ἀνήκει καὶ εἰς
 Π.

4 , 5 , 6

Ἀπελευθερίαι καὶ διαφορετικοῦ ὅπως τύπου, εἶναι καὶ ἡ ἐν
 16, IY 528, 520₁ καὶ 618 ἐπιγραφαὶ ὁ ὑπ' ἀριθ. 527 κατάλογος
 δὲν φαίνεται ν' ἀνήκει εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην. Αἱ 528 καὶ
 520 ἀναφέρουν τὸ ὄνομα τοῦ ἀπελευθέρου κατ' αἰτιατικὴν καὶ
 μετ' αὐτὸ κατ' ὄνομα τοῦ ἀπελευθερώσαντος, π.Χ. Ἀ γάθωμα Ναύ-
 αρχος, χωρὶς τὴν μεσολάησιν συμρόλου τινός ἢ ἄλλου ἀνα-
 λόγου φραστικοῦ τρόπου. Ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα, καίτοι δὲν ἐτέθη,
 νοεῖται κατὰ λογικὴν ἀνάγκην ἡ φράσις ἀφήκεν ἐπεύθερον ἢ
 τὸ ῥῆμα (ἀπ)ηλευθέρωσε ἢ ἀπέλυσε (, 414

, 438 ἐξ). Ὑποστηρίζω τοῦτο, χωρὶς νὰ παραδέχωμαι τὴν
 ἰδιαιτέραν ἔννοιαν, τὴν ὁποίαν τείνει ν' ἀποδώσῃ ὁ
 (140) εἰς τὸ (ἀπ(έφυγε) ἀντὶ ἀπ(ελεύθερος)), ἥτις, πι-
 στευομένη, θὰ ἡδύνατο νὰ ἐπεκταθῇ καὶ εἰς τὰς δύο ὑπὸ συζή-
 τησιν ἐπιγράφας. Εἰς τὴν 618 μετὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἀπε-
 λευθέρου κατ' ὀνομαστικὴν καὶ τοῦ ἀπελευθερώσαντος κατ' αἰ-

1. Εἰς τὸν στίχ. 18 ν' ἀναγνωσθῇ!... τὴν θεοσίωγ κλπ. διότι ἐσώθη ἡ
 ἀποληξίς τῆς ἀνω γραμμῆς τοῦ Τ. Ὁμοίως εἰς τὸν στίχ. 25! - - -
 Ἀγατ- - - ὅπου ἡ σωθεῖσα ἰχθυόδης ὀριζοντία κεραία ἀνήκει ἀναμφι-
 ρολως εἰς Τ, ὡς παρετήρησε ἤδη ὁ , Β Η, 27(1013) 300.

τιατικήν μεσολαβεῖ ἡ πρόσθεσις κατὰ, ἢ ἄλλος κατὰ τὰν Πικέ-
 ρος (— κατὰ τὰν Πικέρος ἀπελευθερώσιν, 10, 477-8). Ὑ-
 παρχουν ὁμῶς εἰς τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην καὶ ὀνόματα ἄλλως πα-
 ρατιθέμενα, τὸ πρῶτον κατ' ὀνομαστικήν καὶ τὸ ἐπόμενον κατὰ
 γενικήν, ὅπου πρέπει νὰ νοηθῇ τὸ οὐσιαστικὸν ἀπελευθέρος, ὅπερ
 ἀπαντᾷ καὶ εἰς ἄλλας ἐπιγραφάς (— 479-4).

Υ

Ἐχοντες ἤδη ἐν τῇ συνόλῳ τοῦ ὑπ' ὄψει τὸ μέχρι τοῦδε
 σωθὲν ἐπιγραφικὸν ὑλικὸν παρατηροῦμεν ἐν πρώτοις τὴν ὑπάρ-
 χουσαν διαφορὰν ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς δηλώσεως τῆς σχέσεως
 τοῦ ἀπελευτέρου πρὸς τὸν πρῶτον κύριόν του, ἥτις δύναται νὰ
 συνοψισθῇ εἰς τὰς ἐπομένους κατηγορίας:

1) τὸ ὄνομα τοῦ ἀπελευτέρου τίθεται κατ' ὀνομαστικήν¹ καὶ
 ἀκολουθεῖ τοῦ κυρίου τοῦ κατὰ γενικήν μεσολαβήσαντος τοῦ συν-
 τομογραφικοῦ συμβόλου ΔΕ (ἢ, ἑτέρα ἐπιγραφή ἡ ἐν 16, IY 520
 καὶ ἡ παρὰ ΔΗΜΟΣ ΣΑΡΩΝΙΚΟΥ, B H, 33 (1600) 45E-6).

2) μετὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἀπελευτέρου καὶ τοῦ κυρίου τοῦ
 ἐκφερομένου καὶ τοῦ μὲν καὶ τοῦ δέ κατὰ τὴν αὐτὴν πτώσιν ὡς
 καὶ προηγουμένως, μεσολαβεῖ τὸ σύμβολον (ἐπιγραφή).

3) Ἄνευ οὐδενός συμβόλου τὸ ὄνομα τοῦ ἀπελευτέρου κατ'
 αὐτιατικήν καὶ μετ' αὐτὸ κατ' ὀνομαστικήν τὸ ὄνομα τοῦ ἀπελευ-
 θερώσαντος (16, IY. 523 καὶ 529).

4) Ἀλλή παράθεσις τοῦ ἀπελευτέρου κατ' ὀνομαστικήν καὶ
 ἀκολουθῶς τοῦ ἀπελευθερώσαντος κατὰ γενικήν (16, IY 618).

5) κατ' ὀνομαστικήν ὁ ἀπελεύθερος καὶ ὁ ἀπελευθερώσας κα-
 τὰ γενικήν μεσολαβήσας τῆς φράσεως κατὰ τὰν (ἢ αὐτὴ ἐπιγρα-

1. τὴν ὀνομαστικὴν πῶσιν τῶν ὀνομάτων τούτων ἐν ἀναφορᾷ πρὸς
 τὸ εἰσαγωγικὸν ἄνωγραφον () ἑρμηνεύει, ὁ
 ἐν σελ. 149-50 (λογικὰ ὑποκείμενα) παραλέμνων καὶ εἰς ἄλλας
 ἐπιγραφάς.

φή 618).

Ἡ ποικιλία αὕτη τῶν ἀπελευθερικῶν ἐπιγραφῶν τοῦ Ἄργους, ἀποτελεῖ ἐξαίρεσιν μεταξύ τῶν ἐξ ἄλλων τόπων πολυπληθῶν ὁμοίων ἐπιγραφῶν, τὰς ὁποίας χαρακτηρίζει μεγαλυτέρα ἐνότης καὶ ὁμοιομορφία.

Ἄλλη ποικιλία διακριτικὴ τῶν ἐπιγραφῶν τούτων τοῦ Ἄργους εἶναι καὶ ἡ σχετιζομένη πρὸς τοὺς διαφοροὺς προσδιορισμοὺς τοὺς συνοδεύοντας τὸ ὄνομα τοῦ ἀπελευθερώσαντος. Οὕτω εἰς τὴν ἡμετέραν καί τὴν τοῦ κυρίου συνοδεύεται ὑπὸ ἐνάρθρου πατρωνυμικῆς γενικῆς. Εἰς τὴν ἐν 16, IY 530 καὶ εἰς τὸ εἰσαγωγικὸν ἀνῶγραφον τῆς αὐτῆς ἐπιγραφῆς τοῦ μετὰ τὸ ὄνομα τοῦ ἀπελευθερώσαντος ἀκολουθεῖ ὄνομα πατρὸς, καθ' ἐνικὸν μὲν ἀρθρόν, ὅταν πρόκειται περὶ ὀνόματος ἀνδρικοῦ καὶ κατὰ πληθυντικόν, ὅταν πρόκειται περὶ θυναικείου. Ὅμοια φρατρωνυμικά ὑπάρχουν καὶ εἰς τὴν ἐν 16, IY 529 ἀπελευθερικὴν ἐπιγραφὴν (πρβλ. καὶ , B H, 33 (1909) 184 ὑποσ. καὶ 37 (1913) 309).¹ Εἰς τὰς λοιπὰς οὐδεὶς πατρωνυμικός ἢ ἄλλος προσδιορισμός ὑπάρχει.

Αἱ διαφοραὶ αὗται ἀσφαλῶς δὲν ὀφείλοντα εἰς οὐσιαστικὰ αἰτία, ἀλλ' ἀποτελοῦν τυπικὴν ποικιλίαν, δυναμένην ἴσως νὰ σχετισθῇ καὶ τὰς πρὸς ποικίλης προελεύσεως ομάδας ξένων τῶν ἐγκατεστημένων κατὰ τὸν β' π. Χ. αἰ. εἰς τὸ Ἄργος.

Διὰ τὴν διτυπίαν τῶν ὀνομάτων τῶν φρατριῶν θεωρῶ πιθανὴν τὴν κάτωθι ἐρμηνείαν. Διὰ τ' ἀρσενικά ὀνόματα ὁ ἐνικός τύπος τοῦ

1. Ὄνόματα φρατριῶν τοῦ Ἄργους ὑπάρχουν καὶ εἰς ἄλλας ἐπιγραφάς. Τὰ μέχρι τοῦδε γνωστά συνεκεντρώθησαν, ὡς ἤδη καὶ ἀνωτέρω

(6.--) ἐλέχθη, ὑπὸ τοῦ τό B H, 33 (1909) 182 ἐξ. καὶ H 44 (1916) 56 καὶ ὑπὸ τοῦ , ἐνθ' ἀνωτ. 476 ἐξ, πρβλ. καὶ ἐν , (c. 6) 8 (1938) 125.

φρατρωνύμου καὶ φυσικός καὶ σύμφωνος πρὸς τὸ ἀκουστικόν
αἶσθημα , π.χ. Ἀριστῶν Ἀριστίωνος Δωριάδης (ἐπι-
γραφή , στίχ.4). Ὅμοιως κανονικῶς εἰς τὴν γενι-
κὴν: Δαμοσθένης τοῦ Νικουρά/κος Παλονίδα (B H, 33(1909)
175 καὶ 467 στίχ. 5-6). καὶ εἰς τὸν πληθυντ.
ἀριθμὸν προκειμένου περὶ περισσοτέρων προσώπων! γροφῶν
δε Θερσαγόρου τοῦ / Νικοφάεος, Φιλοκλέος τοῦ / Ξενοφάντου
Δμᾶ ἱππιδᾶν (αὐτοῦ στίχ.10-12).

Τοῦτο ὅμως ἦτο δύσκολον νὰ ἐφαρμοσθῇ καὶ εἰς τὰς γνωστάς,
δι' ὅ ἐτέθη πλησίον αὐτῶν τὸ ὄνομα τῆς φρατρίας κατ' ὄνομα-
στικὴν πληθυντικῶν. κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν ὅμως δὲν πρέπει
νὰ λαμβανεται τὸ θηλ. ὄνομα μετὰ τοῦ ἐπομένου φρατρωνυμι-
κοῦ ἐν συνεχείᾳ συνεκφωνούμενον, ὡς εἰς ἅ' ἀντίστοιχα ἀρσε-
νικά, ἀλλὰ κεχωρισμένως διὰ κόμματος, π.χ. φαηνάς, Δα-
μοιζάδας (ἥτις ἀνήκει δηλ. εἰς τὴν φρατρίαν τῶν Δαμοι/α-
δῶν) 16, IY 530. ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΑΛΥΕΩΝ
Φιλονίκας, Σπριεΐδας, αὐτόθι, στίχ.13, κλπ. Ἀποτελεῖ καὶ
ὁ τρόπος οὗτος εἶδος συντομογραφικῆς ἀναγραφῆς.

Ἀνεξήγητος μένει ἡ ἐν στίχῳ 8 τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης ἐξαί-
ρεσις Ε Αἰσχροῦς, Πωλαθέως, εἰς τὴν ὁποίαν ἔχομεν
κατὰ πληθυντικὸν τὸ φρατρωνυμικὸν κατόπιν ὀνόματος ἀρσε-
νικοῦ γένους. Ἡ ἐξαίρεσις αὕτη ἐτονίσθη ἤδη ὑπὸ τοῦ

1. Ὄνόματα φρατριῶν τοῦ Ἄργους ὑπάρχουν καὶ εἰς ἄλλας
ἐπιγραφάς. Τὰ μέχρι τοῦδε γνωστά συνεκεντρώθησαν, ὡς ἤδη
καὶ ἀνωτέρω (B. —) ἐλέχθη ὑπὸ τοῦ ἐν B H, 33
(1909) 182 ἐξ καὶ .44(1916)56 καὶ ὑπὸ τοῦ
, ἐνθ' ἀνωτ. 476 ἐξ. πρρλ. καὶ ἐν
, (6) 8 (1938) 125.

καί τοῦ , ὅστις φρονεῖ, ὅτι ἐχαράχθη κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ θηλυκά (469). Νομίζω πιθανότερον, ὅτι ὁ χαρακτήρ ἢ ὁ ἀναγραφεὺς ἠθέλησε ν' ἀποφύγῃ τὸν ἴσως οὐχὶ ἐν χρήσει ἐνικὸν τοῦ ὀνόματος, εἴαν δὲν πρόκειται περὶ σφάλματος ὀφειλομένου εἰς ψυχολογικὴν σύγχυσιν.

Τὸ ζήτημα τῶρα εἶναι, ποίαν τάξιν ἐκ τῶν καὶ οἰκῶν τοῦ "Αργους συνοδεύουν τὰ φρατρωνυμικά. Ὅτι προσδιορίζουν ὀνόματα Ἀργείων πολιτῶν, εἶναι ἔξω πάσης ἀμφιβολίας. Οἱ ἱερομυάμονες τῆς "Ηρας οἱ ἀναφερόμενοι εἰς τὰ τῆς ἐν 16, IY 530 ἐπιγραφῆς, τῆς τοῦ , ὡς καὶ ἐν 16, IY 517 δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἦσαν ξένοι, ὁμοίως καὶ οἱ ἀξιωματοῦχοι τῆς ἐν B H, 33(1909) 182 ἐξ. ἐπιγραφῆς, οἵτινες δηλοῦντα μέ τοιαῦτα ὀνόματα. καὶ ὄχι μόνον τοῦτο, οἱ ἀναγραφόμενοι μέ τὸ φρατρωνυμικόν των θὰ ἦσαν ἀπιφανέστεροι πολῖται, εὐγενεῖς, ἀνήκοντες εἰς παλαιὰ ἰσχυρά γένη καὶ ἢ προσθήκη τῆς φρατρίας εἰς τ' ὄνομα των ἀποτελεῖ τρόπον τινά τιμητικὸν τίτλον¹ (εἶναι δὲ ἀσκητὴ ἢ μνηστὴρ αὕτη διὰ τὸν χαρακτηρισμὸν των, ὥστε εἰς τὴν ἐν 16, IY 530 ἐπιγραφὴν νὰ παραλείπεται καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς. Τὴν ἐκδοχὴν ταύτην, ὅτι πρόκειται περὶ ἐπισημοτέρων πολιτῶν ἢ πολιτίδων, ὅπου γίνεται λόγος περὶ γυναικῶν, ἀποδεικνύει ὁ στίχ. 9 τῆς ἐν λόγῳ ἐπιγραφῆς, ὅπου ὁ "Αρχις, αὐτὸς μόνος μεταξὺ ἄλλων οἱ ὅποιοι φέρουν φρατρώνυμον, δηλοῦται

1. Κατ' ἀνάλογον τρόπον ἔχομεν δήλωσιν ὀνομάτων γενῶν καὶ πολιτῶν γενικῶς ἀνηκόντων εἰς εὐγενεστέρας ὁμάδας εἰς φρατριακὰς ἐπιγραφὰς τῆς Ἀττικῆς καὶ τῆς Χίου,

ἀπλῶς ὡς Ἀργεῖδος (), ἀνευ φρατρωνυμικοῦ, καθὼς καὶ ὁ 14, ὅπου ῥητῶς ἀναγράφεται ἡ ἐθνικότης τῆς θεοδοσίας ὡς Ἰωραίας, καὶ ὁ 15, ὅπου ὁ Ἀγάθων χαρακτηρίζεται ὡς ἐν Ἀργεὶ κ(ατοικῶν).²

Εἰς τὴν ἡμετέραν ἐπιγραφὴν τοιαύτην ὑψηλὴν διάκρισιν δέν ἔχομεν. Οἱ ἀπελευθεροῦντες εἶναι δύο εἰδῶν, Ἀργεῖοι πο-
λίται ἀφ' ἑνός καὶ ἀφ' ἑτέρου ἐν Ἀργεὶ κ(ατοικοῦντες), μέ-
τοιμοι πιθανώτατα καὶ ἀπελεύθεροι. Εἰς τὰς λοιπὰς μνηρο-
νευθείας ἐπιγραφὰς δέν ἔχομεν στοιχεῖα διὰ τὰ προβῶμεν
εἰς τὴν διάκρισιν κατηγοριῶν κατοίκων. Ἐκ τῆς ἡμετέρας
ἐπιγραφῆς προκύπτει, ὅτι οἱ ξένοι ἐν σχέσει πρὸς τοὺς
Ἀργεῖους εἶναι ἀρκετοί. Ὁ ἐν Ἀργεὶ κ(ατοικοῦντες) ἐναν-
τι 11 Ἀργεῖων πολιτῶν καὶ 19 ὀνόματα κολοῖα ἢ δυσδιάγνω-
στα ὡς πρὸς τὴν λεπτομέρειαν ταύτην. Ἀντιθέτως ἐν 16,
ΙΥ 430 ἡ ἀναλογία αὕτη εἶναι πολὺ μικρά· 2 μόνον ξένοι ἔ-
ναντι 11 τοῦλάχιστον πολιτῶν δηλουμένων διὰ φρατρωνύμου,
συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ ἐν στίχ. 9 Ἀρχιδος. Γενικῶς
οἱ ξένοι φαίνεσθαι νὰ ἦσαν ὑκανοὶ ἐν Ἀργεὶ, ἔπερ ἄλλως εὖ-
λογον προκύπτει ἐκ τῆς θέσεως καὶ τῆς σημασίας τῆς πόλεως.

Ὁ πληθωρισμός τῶν ἀπελευθερουσῶν γυναικῶν εἰς τὰς

1. Εἰς τὸν στίχ. 21 νὰ εἶναι κερνάδα ἢ κλεοδαΐδα, ὅπως
ὑποθέτει καὶ ὁ (468); Ὁ ἐπόμενος στίχος δέν
εἶναι πολὺ σαφής, ἢ ἔχομεν εἰς αὐτόν ὄνομα θηλυκόν καὶ ἐν
συνεχείᾳ ὄνομα φρατρίας (Διοδωρίδας;), ἢ ὄνομα γυναικός
ἀπελευθερούσης, χωρὶς τὴν δήλωσιν γένους ἢ πατρωνυμικοῦ,
ὁπότε τὸ ἐπόμενον ὄνομα θὰ εἶναι δούλου, Διόδωρος ἢ διο-
δώρ α.

ἀπελευθερικᾶς ἐπιγραφᾶς τοῦ "Αργους¹ δὲν πρέπει νά μάς ξε-
νίσῃ, ἂν λάβωμεν ὑπ' ὄψει τὴν σχετικὴν ἐλευθερίαν, τῆς ὁποί-
ας ἄχαιρον αἱ γυναῖκες εἰς δωρικὰ πολιτεύματα. Τό γεγονός
ἀκόμη δύναται νά ἐρμηνευθῇ καί ἀπό τὰ λεπτά αἰσθήματα καί
τὴν ἔμφυτον ῥοπὴν πρὸς τὴν φιланθρωπίαν τῆς γυναικείας ψυ-
χῆς.

Οἱ ἀναφερόμενοι εἰς τὰς ἐπιγραφᾶς τοῦ "Αργους ἀπελευ-
θεροὶ φαίνεται ὅτι προέρχονται κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ δούλων
γεννηθέντων ἐν τῇ οἰκίᾳ (οἰκογενῶν, ἐνδογενῶν, ἐγγενῶν, θρε-
πτῶν), ὥς δύναται νά συναχθῇ καί ἐκ τοῦ τύπου τῶν ὀνομάτων
τῶν. Οἱ τοιοῦτοὶ δούλοι ἦτο ἐπόμενον νά προκαλοῦν τὴν συμ-
πάθειαν τῶν κυρίων τῶν πρὸς ἀπελευθέρωσιν περισσότερον ἀπὸ
τούς ἄλλους, τούς προσφάτως καθ' οἷονδήποτε τρόπον ἀποκτη-
θέντας (βλ. καί , 204).

Ἡ ἀρχὴ καί εἰς τὴν ἡμετέραν ἐπιγραφὴν θά ἦτο ἀναμφιβό-
λως παραπλησία πρὸς τὴν ἐπιγραφῆς
καί τῆς ἐν 16 IY 430, μετ' ἀσφαλείας συμπληρουμένης ὡς πρὸς
τὰ χάσματα τοῦ μέρους τούτου ἐκ τῆς πρώτης (, 147
ὑποσ. 8).

Ὁ ὁρθῶς ἤδη καθώρισε τὸ πνεῦμα πῶν ἐπιγραφῶν

1. Ἐσώθησαν 12 ἢ 13 τοιαῦτα ὀνόματα γυναικῶν ἐν τῇ ἡμετέ-
ρᾳ ἐπιγραφῇ, 13 ἢ 14 ἐν τῇ τοῦ , 4 τούλάχιστον ἐν
16 IY 529, 7 ἐν τῇ αὐτόθι 530. Ἐν 16, IY, IY 528 καί 618 δὲν
δύναται τίποτε θετικόν νά συναχθῇ.

Περὶ τῶ ἀπελευθερουσῶν γυναικῶν καί ὁ , 179.

τούτων ὁρμώμενος ἐκ τῆς ἐρμηνείας τοῦ εἰσαγωγικοῦ ἀναγρά-
φου των, ὅτι πρόκειται περὶ ἀπελευθερωθέντων δούλων, οἵτινες¹
" ὤρισαν ἐγγυητάς διὰ τὴν πληρωρὴν μιᾶς φιάλης " (6.148)
ἢ μᾶλλον, ὡς ῥητῶς ἀναφέρει ἡ ἐπιγραφή, διὰ τὸ ὑπόλοιπον
τῆς ἀξίας μιᾶς φιάλης. Τὸ ἄλλο ποσὸν φαίνεται, ὅτι θὰ εἶχε
καταβληθῇ ἄρα τῇ ἀπελευθερώσει. Περὶ ἀρφυρῶν φιαλῶν ἀξίας
100 δραχμῶν ὁμιλοῦν αἱ γνωσταὶ ἐπιγραφαὶ τῶν ἐξελευθερικῶν
φιαλῶν ἀπὸ τὴν Ἀκρόπολιν (To , B AP 8 (1901-2) 107 ἐξ
καὶ ἰδίᾳ 211 ἐξ) καὶ ἀπὸ τὴν Δῆλον, ὁμοίως δέ καὶ ἡ ἀνωτέ-
ρη μνημονευθεῖσα ἀπὸ τὸ Ἡραῖον (B H, 33 (1909) 455-6).
φιλάλη ἀργυρᾶ ἀναφέρεται καὶ ἐν ἐπιγραφῇ τῆς Δημητριάδος
(1 6, I X 2 1126₆, πρβλ. καὶ , 433).

Ὁ (431 ἐξ) ἐπιχειρεῖ νὰ ἐρμηνεύσῃ τὴν σημασίαν
τῶν φιαλῶν τούτων ἀναφερόμενος εἰς παλαιὰ ἔθιμα, μεταξύ,
τῶν ὁποίων καὶ εἰς στίχος ποῦ Ὁμήρου², καὶ ἡ ἰδέα του δέν
φαίνεται κακὴ. Πιθανῶς ἡ συνήθεια τῆς ἀφιερώσεως ὑπὸ τοῦ

1. Ἀπαράδεκτος μόνον εἶναι ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ : "

Ἐπίσης τὸ ΑΕ δέν εἶναι δυνατόν νὰ ἐμφανίσῃ τὴν μορφήν
ταύτην κατὰ σφαλεράν χάραξιν ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ ΑΕ, ὡς παραδέ-
χεται. Ἡ τελευταία αὕτη μορφή ἡ ἀπαντῶσα δις εἰς τὴν ἡμετέ-
ραν ἐπιγραφὴν μόνον (στίχ. 6 καὶ 9) δέν ἐνισχύει τὴν γνώρην
τοῦ , ἀφοῦ ἀποτελεῖ σπανίαν ἐξαίρεσιν μεταξύ τοῦ ἄλ-
λου ὁμοιομόρφου πλήθους τῶν ΑΕ, ὁφειλομένην, ὡς ἐπονίσθη ἡ-
δη ἀνωτέρω (6.---), εἰς τὴν παραπλάνησιν τοῦ χαρακτοῦ ἐκ τοῦ
συχνοτάτου ἐν τῇ ἐπιγραφῇ εὐθυγράμμου Ε.

2. " Αἴ κε ποθι αἰὺς / δώη ἐπουρανίοισι θεοῖς αἰειγενετησι /
κητήρα στήσασθαι ἐλεύθερον ἐν μεγάροισιν", Z 526-3. Οἱ
στίχοι οὗτος, ὡς ἤδη παρετήρησε ὁ Ε

III 293, δέν δηλοῦν τίποτε ἄλλο παρὰ τὴν εὐωχίαν καὶ τὰς

ἀπελευθερουμένου δούλου ἀργυρᾶς φιάλης ἢ τοῦ ἀντιστοίχου ποσοῦ χρημάτων, ὡς φαίνεται νᾶ συμβαίνει φιά τήν ἐπιγραφὴν τοῦ καὶ τὰς ἄλλας ὁμοίας μὲ αὐτήν.

Ἐκ τοῦ Ἡραίου ἀπεκρυσταλλώθη εἰς τὸν τύπον τοῦτον ἀπὸ κάποιον τᾶμα καὶ εὐχὴν εἰς τοὺς θεούς, τόσον ἔμφυτον καὶ συνήθη εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν, προκειμένου μάλιστα περὶ σημαντικῶν τῆς ζωῆς γεγονότων¹, οἷον ἦτο καὶ διὰ τοὺς δούλους ἢ ἀπελευθέρωσις. Ἐκαστος δοῦλος δηλ., ποθῶν διακαῶς νᾶ γίνῃ ἐλεύθερος, ἐλάμβανε τὴν ἀπόφασιν ν' ἀφιερῶσιν εἰς τὴν ἰσχυράν θεότητα τοῦ τόπου ἢ τοὺς θεούς γενικῶς, ἀργυρᾶν φιάλην εἰς ἐκδήλωσιν χαρᾶς καὶ εὐγνωμοσύνης, εἴαν ἐξεπληρώνετο ἡ ἐπιθυμία του. Τὸ ἔθιμον θά εἶχε βεβαίως σχέσιν ἐν τῇ ἀρχῇ του πρὸς καθιερωμένας σπονδὰς τελουμένας ὑπὸ τοῦ ἀπελευθερουμένου ἢ τοῦ κυρίου του ἢ ἀκόρῃ καὶ πρὸς εὐωχίαν ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ χαρμοσύνου γεγονότος, τῶν ὁποίων κυριώτερον μέρος ἦτο ἡ ἀποσυμβολισθεῖσα σὺν τῷ χρόνῳ φιάλη.² Ὁ τύπος οὗτος ἦτο ἐπόμενον σὺν τῷ χρόνῳ ν' ἀπλοποιηθῇ καὶ ἀντὶ πραγματικῶς φιάλης νᾶ κατατίθεται εἰς τὸ ἕρὸν ὑπὸ τοῦ ἀπελευθερουμένου ποσὸν χρημάτων ἴσον

εὐχαριστηρίους σπονδὰς πρὸς τοὺς θεούς διὰ τὴν κερδηθεῖσαν ἐλευθερίαν. Ἀναλόγου παράδειγμα ὑπάρχει καὶ εἰς τοὺς Ἰδαίους: "Ποτηριον σωτηρίου ληψομαι και το ὄνομα κυρίου ἐπικαλέσομαι", ψαλμ. 116, 13. πρβλ. καὶ καὶ αὐτοῦ.

2. Τέτοιο τὸ νόημα καὶ τῶν ἀνωτέρω στίχων τοῦ Ὀμήρου πρβλ. καὶ , 475.

2. Τοιαῦται συνήθειαι σχετικαὶ μὲ τὴν πρᾶξιν τῆς ἀπελευθέρωσης ὑπάρχον πολλὰ παραλλάσσουσαι κατὰ περιοχάς. Συγκεκριμένως ἐκ τοῦ Ἄργους γνωρίζομεν νῖαν, παραδοθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Ἡσυχίου:

"ἐλεύθερον ὕδωρ ἐν Ἄργει ἀπὸ τῆς συναγείας πίνουσι κρήνης οἱ ἐλευθερούμενοι τῶν οἰκετῶν, διὰ τὸ καὶ τὸν κέρβερον κῆνα ταύτῃ διαδρᾶναι καὶ ἐλευθερωθῆναι", πρβλ. καὶ Παππαδά-

πρός τὴν ἀξίαν της.

ΥΙΙ

Ἐν ματακλείδι διὰ τὴν μορφήν τῶν συντομογραφικῶν σημείων τῶν ἀπελευθερικῶν ἐπιγραφῶν τοῦ "Αργους δύναται νὰ παρατηρηθῇ, ὅτι δεικνύουν ταῦτα ἱκανὴν ψυχολογικὴν προσοχήν. Οὕτω τὸ ΑΕ ἀποτελεῖται ἀπὸ τὸ ἀρχικόν τῆς μετοχῆς γ(ενόμενος) καὶ τὸ πρῶτον καὶ τρίτον γράμμα τοῦ ἐπιθέτου ἀπελεύθερος, ἅτινα συνδυαζόμενα σχηματίζουν ἁρμονικόν συντομογραφικόν σύνολον καὶ συγχρόνως λίαν ἐκφραστικόν, ἰδίᾳ ἐκ τῆς παρουσίας τοῦ τονιζομένου Ε, παρὰ τὴν ἔλλειψιν τοῦ Η. Τῶν ἰδιοτήτων τούτων δὲν στερεῖται καὶ ἡ ἀπλουστερα μορφή τοῦ συντομογραφήματος¹.

Ἡ αὐτὴ καλαισθητικὴ ἐπιμέλεια καὶ ἐκφραστικὴ δύναμις ὑπάρχει καὶ εἰς τὸ Εἰς τὸ ἡ φαντασία μου ἐπιμένει νὰ βλέπῃ μὲ τὴν λοξὴν ἢ τοξοειδῆ γραμμὴν τοῦ Γ ὅσον σχηματισμὸν ἑνὸς Ρ, ὁμοίως καὶ εἰς τὸ τὸν σχηματισμὸν ἑνὸς πλαγίου Α διὰ τῆς ὁμοίας εὐθείας ἢ τοξοειδοῦς διασκελοῦς γραμμῆς². Δὲν δύναμαι ὁμως νὰ रेβαλωσω, ἂν ὀφείλωνται ταῦτα εἰς σκόπιμον ἐπιδίωξιν, διὰ νὰ ἐνισχυθῇ ἡ σαφήνεια καὶ σημα-

κιν. Ἀρχ. Δ' ελτ. 1916, 253, ἡποῦ ἀντὶ συναγείας ὑπάρχει ἡ ἀναγνώσις τοῦ Κυνάδρας. Ὁ Παππαδάκης ὑποθέτει κυναδ(ε)τίας. Τὰ ὀνόματα ταῦτα ἐν σχέσει πρὸς τὸ ἐπίθετον τοῦ Ἡρακλέους Κυνάδας, γνωστὸν ἐξ ἐπιγραφῆς τῆς Πιερίας. Παραπλήσιον ἑθιμον ὑπῆρχε καὶ ἐν Ἀθήναις. Ἀλλαχοῦ πάλιν, ὡς εἰς τὴν Σπάρτην, ἐστεφάνωνον τοὺς ἀπελευθεροθμένους περιάγοντες αὐτοὺς ἀνά τὴν πόλιν καὶ τοὺς ναοὺς τῶν θεῶν (, 253).

1. βλ. τὴν γενομένην ἀνωτέρω (6. --) περὶ αὐτοῦ συζήτησιν.

σιδλογικὴ δύναμις τοῦ συντομογραφήματος περισσότερον, ἢ προέ-
κυψαν τυχαίως ἐκ τῆς χρησιμοποίησεως τῶν γραμμῶν τούτων, εἰς
τάς ὁποίας φαίνεται νά ἐνυπάρχη σημασία συντομογραφική, ὅπως
συμβαίνει καί εἰς "άλλας ἐπιγραφάς, εἰς τὰ ἐπί παπύρων κείμε-
να καί εἰς τὰ χειρόγραφα κατόπιν κατὰ τοὺς βυζαντινοὺς χρό-
νους.³ Ἀνεξαρτήτως ὅμως τῆς ἀληθείας ἢ μή τῆς φαντασιοδο-
ξίας μου ταύτης, αἱ αὐταί ἀρεταί χαρακτηρίζουν καί τὰ δύο
ταῦτα σημεῖα, αἱ ὁποῖαι κατὰ τὰ προηγούμενα, ὡς γίνεται ἰδίᾳ
φανερὸν ἐκ τῆς παρουσίας τοῦ εἰς τό .

Χρήστος Ν. Πέτρου -Μεσογείτης

2. Τοξοειδῆ γραμμὴν ἀντὶ λοξῆς εὐθεΐας φέρει τό τῶν
στίχ. 10, 12, 13, 14, 22 καί τό τοῦ στίχ. 16. Ἡ δια-
φορά αὕτη δέν ἔχει λόγον ἄλλον ἀπὸ τοῦ λιθουργοῦ τὴν ἰδιο-
τροπίαν.

3. Ἀντ. Σιγάλα, Ἱστορία τῆς Ἑλλην. γραφῆς, 296 ἐξ, καί
ἰδίᾳ 298. , ἰδίᾳ 6. 278